

1 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Nemam je trenutno, odnosno ovaj
2 primjerak koji imam nije u štampanoj verziji, ali ćemo ga odštampati i uskoro
3 ćete ga dobiti.

4 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Dobro.

5 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Ne znam da li će dobiti broj ili ne...

6 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] To ćemo uraditi kasnije, kada vidimo
7 tabelu.

8 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Gospodine predsjedavajući, kao što
9 znate, procjena za trajanje ispitivanja ovoga svjedoka se mijenjala. Imao sam
10 priliku da sa njim razgovaram, i ja se nadam da ću moći da završim glavno
11 ispitivanje za dva dana. On koristi - i sam to priznaje - mnogo riječi i jasno
12 mu je da ću ga možda prekidati. Ali vrlo je teško to procjenjivati, ali nadam se
13 da ću to završiti za dva dana. Ja vas uvijek pozivam da postavljate pitanja.
14 Teme su tako široke, i teško je prosuditi šta vas konkretno interesuje, tako da
15 mi neće predstavljati nikakav problem ako me budete prekidali, i uvijek je od
16 pomoći kada to uradite.

17 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Nemojte biti preveliki optimista.

18 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Tačno. Ostavljam sebi prostor, jer
19 teško je zaista reći i procijeniti.

20 I najзад, molim za oprez, odnosno molim da se ovom svjedoku izreče
21 upozorenje.

22 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Hvala Vam.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Molim da se svjedok uvede u sudnicu.

2 [Svedok je ušao u sudnicu]

3 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Dobro jutro, gospodine. Dobrodošli u
4 sudnicu.

5 Molim Vas da glasno pročitate izjavu koju ste upravo dobili od sudskog
6 poslužitelja.

7 SVEDOK: Dobro jutro, časni Sude.

8 Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa osim
9 istine.

10 SVEDOK: MANOJLO MILOVANOVIĆ

11 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Izvolite sjesti i smjestite se
12 udobno.

13 Na zahtjev tužioca, ja bih htio da Vam izrečem upozorenje.

14 U Pravilniku o postupku i dokazima postoji pravilo 90(E) i htio bih da
15 Vam ga pročitam. Citiraću:

16 "Svjedok se može usprotiviti davanju bilo koje izjave koja bi ga mogla
17 inkriminisati. Međutim, Vijeće može primorati svjedoka da odgovori na pitanje.
18 Svjedočenje dobijeno takvom prinudom ne može se upotrijebiti kao dokaz u
19 kasnijem krivičnom postupku protiv svjedoka za bilo koje krivično djelo, osim za
20 davanje lažnog iskaza."

21 Da li ste razumjeli ovo što sam Vam pročitao?

22 SVEDOK: Da.

23 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Hvala Vam.

24 Gospodin McCloskey će sada početi glavno ispitivanje. On će Vam
25 postavljati pitanja.

26

27

28

29

30

1 P: Dajte sebi malo vremena i kažite nam nešto o svojoj vojnoj karijeri.
2 Kažite gdje ste počeli, a zatim kažite nešto o Vašim unapređenjima, i konačno
3 kada ste prvi puta upoznali generala Mladića. Neka to potraje 3, 4 ili 5 minuta,
4 kako biste to rekli. Znam da bismo mogli mnogo više da govorimo o tome. Neću da
5 umanjim važnost i dimenzije toga što je Vaša karijera, ali mislim da će biti
6 dovoljno nekoliko minuta i to će biti početak.

7 O: Po završetku osnovne škole 1959. godine, konkurisao sam i za čudo
8 primljen u Podoficirsku školu oklopnih jedinica u Banja Luci. Školu sam završio
9 1961. godine i upućen na službu u garnizon Benkovac. Tamo sam proveo 14 meseci
10 kao podoficir, komandir tenka i tenkovskog voda. Zatim sam otišao u Vojnu
11 akademiju kopnene vojske...

12 P: Generale, kao što znate, prevodioci prevode ovo što Vi govorite, i ja
13 mogu da zaključim da im je teško pa Vas molim da usporite. To će možda biti malo
14 neprirodno, ali moramo da uspostavimo adekvatan ritam jer će u protivnom
15 postajati sve teže kako se odvija Vaše svjedočenje.

16 O: U redu. Izvinjavam se.

17 Vojnu akademiju završio sam septembra 1966. godine i ostao sam na službi
18 u garnizonu Banja Luka. Tu sam proveo do 1975. godine, kada sam upućen na
19 doškolovanje u tzv. višu vojnu akademiju, odnosno Generalštabnu školu taktike. U
20 školi sam proveo dve godine, završio sam je 1977. godine i prekomandovan na
21 dužnost u garnizon Prilep u Makedoniji. Tu sam ostao nepune četiri godine. Zatim
22 sam pre...

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Generale, oprostite što Vas prekidam. Možete li nam reći koji čin ste
2 imali kada ste počeli službovanje u Makedoniji?

3 O: U Makedoniju sam otišao kao kapetan I klase, i u Prilepu sam
4 unapređen u čin majora u septembru 1979. godine. Početkom januara 1981.,
5 premešten sam u garnizon Titov Veles... Pardon. U Prilepu sam vršio dužnost
6 komandanta oklopnog bataljona, a u Velesu sam primio dužnost operativca u
7 motorizovanoj brigadi. Ostao sam u Velesu devet godina, s tim što sam 1986/87.
8 završio školu operatike ili ratnu školu. Vratio sam se ponovo u garnizon Veles i
9 postavljen na dužnost komandanta 212. motorizovane brigade. Na toj dužnosti sam
10 ostao oko dve i po godine, da bi...

11 P: Generale, oprostite. Možete li nam reći koji ste čin imali dok ste
12 bili komandant na tom mjestu?

13 O: Kao operativac, imao sam čin majora do 1984. godine, kada sam
14 unapređen u čin potpukovnika, i kao potpukovnik sam i otišao u ratnu školu. Po
15 povratku iz škole, primio sam već pomenutu 212. motorizovanu brigadu i ostao na
16 toj dužnosti dve i po godine, oko dve i po, da bi u januaru 1989. godine bio
17 premešten u Komandu 3. armije, odnosno 3. vojne oblasti u Skoplje, na dužnost
18 načelnika operativnog organa, odnosno operativne uprave. 1990. godine sam
19 unapređen u čin pukovnika i ostao na istoj dužnosti sve do pred povlačenje JNA
20 iz Makedonije 1992. godine. Tada sam bio određen da organizujem izvlačenje
21 borbenog dela Jugoslovenske narodne armije iz Makedonije. Uslov je bio, po
22 sporazumu između predsednika novostvorene države Makedonije Kire Gligorova i

23
24
25
26
27
28
29
30

1 načelnika Generalštaba JNA generala Blagoja Adžića. Kažem, uslov je bio da se
2 JNA povuče bez ispaljenog metka, što je i urađeno.

3 Neposredno pred povlačenje JNA, postavljen sam na dužnost načelnika
4 operativno-nastavnog organa - generalski položaj. U čin generala proizveden sam
5 26. aprila 1992., a 8. maja iste godine dobio sam ukaz, odnosno naredbu za
6 prekomandu u garnizon Sarajevo, na istu dužnost koju sam obavljao i u Komandi 3.
7 armije u Nišu.

8 P: Možete li nastaviti to izlaganje i reći sve ono što se zbivalo
9 zapravo do 11. maja, kada je formiran Glavni štab Vojske Republike Srpske?

10 O: U Vašem pitanju... prethodno postavljenom pitanju bilo je i
11 potpitanje od kada poznajem generala Ratka Mladića. Generala Mladića sam upoznao
12 kao majora aprila mjeseca 1981. godine. Tada je on radio u Komandi 3. armije u
13 nastavnom organu, odnosno organu za obuku, i došao je u kontrolu te moje brigade
14 - bio sam određen da ga pratim tog dana - i upoznali smo se dosta neslavno, ali
15 smo posle dobro saradivali.

16 Zajedno smo premešteni u Komandu 3. armije; ja sa dužnosti komandanta
17 212. brigade, a on sa dužnosti komandanta 39. pešadijske brigade u Štipu. Pomenu
18 sam ukaz Predsedništva SFRJ o mojoj prekomandi u Sarajevo. Po tom ukazu, trebalo
19 je da primim u Sarajevu u komandi 2. vojne oblasti istu dužnost koju sam vršio i
20 u 3. armiji. Rok izvršenja prekomande, odnosno premeštaja bio je 11. maj 1992.
21 godine.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Prethodno sam morao da se javim u Generalštab JNA, još uvek postojeće,
2 da bih preuzeo ta originalna dokumenta za prekomandu za proizvodjenje u čin
3 generala i da mi se objasni gde idem i zašto idem. Javio sam se personalnoj
4 upravi... Pardon. Bio je dogovor dan prije između Mladića i mene da se nađemo u
5 generalštabu JNA, međutim ja kad sam stigao njega nije bilo. Javio sam se
6 načelniku Personalne uprave Generalštaba JNA generalu Gojku Krstiću. On mi je
7 uručio ta dokumenta, ali mi je saopštio i neke promene.

8 U međuvremenu, u Sarajevu se dogodila Dobrovoljačka ulica 3. maja, kada
9 su stradali vojnici JNA. Generalštab JNA je odlučio da smeni dotadašnjeg
10 komandanta 2. vojne oblasti generala Milutina Kukanjca i njegovog načelnika
11 štaba. Izmena naredbe o prekomandi se sastojala u tome da se Mladić postavlja za
12 komandanta 2. vojne oblasti, a ja se postavljam za načelnika štaba. Pobuni sam
13 se zašto ja idem u Sarajevo kada je... tog momenta mi je saopštena i odluka
14 Predsedništva još uvek SFRJ da se JNA povlači iz Makedonije... iz Bosne i
15 Hercegovine zaključno sa 19. majem, to znači za nepunih osam dana. Pitao sam ga
16 zašto ću ja u Bosni ako JNA nestaje u Bosni? Rečeno mi je da će me helikopter
17 odvesti tamo gde treba da me odvede i da će mi general Mladić objasniti detalje.

18 Doleteo sam u neku šumu, to je bila Crna Rijeka, 9 kilometara
19 severoistočno od Han Pijeska. Nisam našao Mladića, nisam našao ni Kukanjca ni

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 tog načelnika štaba koga sam ja trebao da zamenim. Mladić je doleteo iz
2 Hercegovine negde popodne... predveče.

3 Pošto sam saznao da se general Perišić povlači iz Hercegovine u sastavu
4 JNA, a dotad je komandovao Bilećkim korpusom... Hercegovačkim korpusom, ja sam
5 sebi zamislio da ću najverovatnije ići da zamenim Perišića. Međutim, kad je
6 Mladić doleteo, tamo gde je sleteo bilo je jedno 50 metara od barake. Mi smo to
7 prešli za nekih 45 minuta do sat vremena, i za to vreme on mi je objasnio o čemu
8 se radi. Rekao mi je da je tačno da se...

9 P: Oprostite, generale. Ovdje ću Vas zaustaviti i vratiću Vas malo
10 unazad.

11 Spomenuli ste da ste radili... da ste dobro saradivali sa generalom
12 Mladićem, ali nije bilo jasno u kojem kontekstu ste saradivali. Da li ste bili u
13 jedinici ili u susjednim jedinicama? Kažite... opišite to u minut-dva, vremenski
14 period u kojem ste radili sa njime i u kojem je to kontekstu bilo, prije
15 helikoptera u Crnoj Rijeci.

16 O: Pa ovako, poslije tog našeg upoznavanja aprila 1981., Mladić je ubrzo
17 napustio komandu armije i otišao je u Ohrid za komandanta pešadijskog puka.
18 Sretali smo se na vežbama, uglavnom tim zajedničkim armijskim vežbama, da bi -
19 sad ne mogu tačno da se setim koje godine - Mladić bio premešten kada je
20 izvršena reorganizacija JNA i formirani korpusi. Mladić je premešten u Štip za
21 komandanta te 39. pešadijske brigade, a ja sam još uvek operativac u 212.
22 brigadi. Štip i Veles su međusobno udaljeni oko 48 kilometara. Zone odgovornosti

23

24

25

26

27

28

29

30

1 naših brigada su se dodirivale u Ovčem polju i na reci Bregalnici, tako da smo
2 imali česte kontakte. Mladić je uvek išao stepenicu ispred mene, na komandnim i
3 operativnim dužnostima. Međutim, kada smo konkurisali za školu operatike,
4 odnosno za ratnu školu, našli smo se obojica u Beogradu, doduše on kao komandant
5 brigade, ja još uvek kao operativac u brigadi, ali smo zajedno završili školu.
6 Zajedno smo putovali na relaciji Makedonija-Beograd i obrnuto. Zajedno smo
7 radili, pošto smo bili blizu, domaće zadatke, odnosno pripremali seminare za
8 školu.

9 Kada smo se vratili iz škole, ja sam primio tu 212. brigadu, tako da smo
10 od tada bili ravnopravni. Mi smo dobro sarađivali, ali na stručnom planu smo
11 uvek imali suprotne poglede. Ciljevi su nam bili isti, a putevi do ciljeva
12 različiti, i često smo dolazili u sukobe na stručnom planu, pa su nas mirili ili
13 načelnik štaba armije ili komandant armije. Tog januara 1989. godine, zajedno
14 smo došli u komandu armije, Mladić na dužnost načelnika nastavnog organa, a ja
15 na dužnost načelnika operativnog organa u istom operativno-nastavnom organu. To
16 znači sarađivali smo rame uz rame.

17 Posao tog nastavno... odnosno operativno-nastavnog organa je bio, između
18 ostalog, i obuka starešina komande. Pripremali smo one štabne ratne vežbe...
19 komandno-štabne ratne vežbe. Kada je došlo do problema na Kosovu, nas dvojica
20 smo pravili te planove demonstracije sile, smene jedinica na Kosovu. Dobro smo
21 tu sarađivali, uvek je varničilo, ali uvek smo uspeli da nađemo zajednički
22 jezik.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Kada sam saznao da ću biti zamenik Mladiću u toku rata, malo me je to
2 štrecnulo da mi se Mladić ne osveti za ono iz mirnodopskog perioda. Posle šest
3 meseci, on je to objasnio da me je tražio za zamenika zbog toga - rekao je
4 doslovno ovako: "Ja palim na prvu a ti na treću, a drugom se najbolje vozi."
5 Naime pre izvršenja zadatka, ja sam uvek vršio analize o mogućim posledicama, a
6 general Mladić je donosio odluke malo brže i življe. Tako da je on računao da ta
7 dva mentaliteta, da će se dobro poravnati. U toku rata nismo imali nikakvih
8 međusobnih problema.

9 P: Dobro. Vratimo se na 11. maj, kada ste se sastali u Crnoj Rijeci, i
10 kažite nam ukratko o tom susretu, ko je bio prisutan, šta se desilo, no ukratko.
11 Jer kao što znate, moramo preći na period 1995. godine, a to moramo uraditi
12 prilično brzo.

13 O: Već sam rekao da sam ja sačekao Mladića na heliodromu, pozdravili se,
14 čestitali jedan drugom unapređenje, jel /sic/ ukazom kojim sam ja proizveden u
15 čin general-majora on je unapređen u čin generala-potpukovnika. Posle 45 minuta
16 do sat vremena smo ušli u jednu od dve postojeće barake. U jednoj prostoriji nas
17 je čekalo 10 ljudi. Bila su tu sa nama dvojicom četiri generala: Mladić, general
18 Đorđe Đukić, general Milan Gvero i ja. Bilo je sedam što potpukovnika, pukovnika
19 i bio je jedan kapetan I klase Pećanac. Među tim ljudima bio je i tada pukovnik
20 Tolimir. Mladić nas je prvo međusobom... međusobno upoznao.

21 Generala Gvera sam znao od ranije. Bio mi je profesor u političkoj
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 školi JNA, koju sam završio 1972. godine, vanredno. Generala Đukića sam prvi put
2 video; jedan stariji gospodin aristokratskog držanja.

3 Kada je Mladić predstavio pukovnika Tolimira, ja sam verovatno napravio
4 neku nezgodnu grimasu jer sam ranije u Banja Luci radio sa jednim Tolimirom koji
5 je bio Slovenac, pa sam pomislio da je Zdravko Tolimir Slovenac. Međutim, Mladić
6 je to uočio i rekao mi je: "Ne plaši se, veći je on Srbin od tebe."

7 Rekao nam je Mladić da će sutradan 12. maja Narodna skupština Republike
8 Srpske održati sjednicu u Banja Luci i da će na toj sjednici biti donesena
9 odluka da se formira Vojska Republike Srpske. Ukoliko bude potrebno naknadno
10 objašnjenje zašto tek tada Srbi formiraju svoju vojsku, to možemo kasnije. U
11 toku te večeri, Mladić na je saopštio otprilike šta će ko da radi od nas. Rekao
12 je da ću ja najverovatnije... to su sve još uvek bile pretpostavke - da će on
13 biti komandant Glavnog štaba, da ću ja biti načelnik štaba i ujedno njegov
14 zamenik, da će Gvero biti pomoćnik za moral, verska i pravna pitanja, da će
15 Tolimir biti načelnik obaveštajno-bezbednosne uprave, da će general Đorđe Đukić
16 biti njegov pomoćnik za pozadinu, odnosno načelnik sektora pozadine. Bio je tu
17 još jedan pukovnik artiljerijsko-raketnih jedinica Krstić koji mora da se povuče
18 sa JNA do 19. maja, a na njegovo mesto će doći za načelnika vazduhoplovne uprave
19 pukovnik Marić Jovo, pilot. Bio je tu još...

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Generale, prekinuću Vas. Naravno, sudijama je poznat Radislav Krstić,
2 komandant Drinskog korpusa. A ovaj Krstić kojeg ste maločas spomenuli, je li to
3 neki drugi ili je to isti Krstić?

4 O: To je drugi Krstić. Ovaj Krstić o kojem Vi govorite je bio pešadinac,
5 a ovaj koga sam ja zatekao u tom novostvorenom Glavnom štabu je bio pukovnik
6 artiljerijsko-raketnih jedinica. On se je našao u Komandi 2. vojne oblasti i
7 prihvatili smo ga tu večer, pošto je dobro se razumevao u sistem protivvazdušne
8 odbrane i uopšte u sistem vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane. Znači nije
9 Radislav Krstić.

10 Na spisku tu večer je bio i pukovnik Petar Salapura, za koga nam je
11 Mladić rekao da će on biti načelnik obaveštajne uprave u obaveštajno-
12 bezbednosnom sektoru, ali Salapura tu večer nije bio tu; on je već bio na
13 zadatku.

14 Raspravljali smo celu noć. Nismo imali ciljeve rata. Niko od nas, izuzev
15 Mladića, ne znam možda i Tolimir, nije kontaktirao sa Predsedništvom Republike
16 Srpske, tako da nismo znali, praktično samo smo pretpostavljali zašto se formira
17 vojska kao poslednja oružana sila na teritoriji bivše SFRJ, sedma po redu. I
18 onda smo raspravljali, donosili zaključke, odmeravali predloge na što ta vojska
19 treba da liči, šta treba da radi. Znam da smo izveli 21 zaključak. Jedan od
20 zaključaka je bio... ne mogu ih sad sve... to je... uglavnom, to su bili
21 principi na kojima će počivati Vojska Republike Srpske. Predvideli smo tada i
22 doktrinarna opredeljenja; bilo ih je, mislim, devet.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Prvo, da je to odbrambena vojska. Drugo, da je vojska koja ima zadatak
2 da štiti srpski narod i teritorije. Zatim, jedan od zadataka je bio da se
3 likvidiraju, odnosno eliminišu dotada postojeće paravojske i jedinice...
4 opštinske jedinice Teritorijalne odbrane, koje je do našeg dolaska već
5 formirao... formirala vladajuća stranka SDS uglavnom u rubnim opštinama, u
6 opštinama koje se graniče sa većinskim... sa teritorijama sa većinskim
7 muslimanskim i hrvatskim stanovništvom.

8 Eliminirani su krizni štabovi iz sistema komandovanja vojnim jedinicama.
9 Jedna od odluka je bila da ukoliko neko od nas 12 u toku rata bude smenjen,
10 funkcije napuštamo svi... bude smenjen iz političkih razloga, funkcije napuštamo
11 svi i idemo u rovove. Ta odluka ovako izgleda mar... izgledala je tada
12 marketinška, međutim ta odluka, odnosno ta naša neka zakletva je održala
13 homogenost Glavnog štaba čitav rat, ali i homogenost komandi korpusa, jel /sic/
14 su nam se posle pridružile komande korpusa u toj nakani. Jedan od razloga,
15 zahvaljujući toj odluci, ja sam tri puta odbio da primim dužnost komandanta
16 Glavnog štaba od generala Mladića. Ujutru su svi...

17 P: Dobro, generale. Ako hoćete da govorite o sljedećem jutru, u redu,
18 ali kažite to ukratko. Znam da su to vrlo važni i kompleksni dani iz 1992.
19 godine, ali kažite nam šta se desilo sljedećeg jutra, i to ukratko.

20 O: Sledećeg jutra, svi su odleteli u Banja Luku na Skupštinu. Ja sam
21 ostao u glavnom štabu da organizujem štab, da sve to što smo mi prethodne noći
22 dogovorili pretvorim u pisana dokumenta, naređenja, informacije, obaveštenja, da

23
24
25
26
27
28
29
30

1 organizujem veze komandovanja sa potčinjenim jedinicama, i da pratim događanja u
2 toku tog dana na... već mogu da ga nazovem na ratištu u Bosni i Hercegovini.

3 Po meri uspostavljanja veza sa potčinjenim jedinicama, bio sam
4 zaprepašten saznanjem da je rat već počeo, da se vode žestoke borbe - iako
5 vojska nije formirana - oko Sarajeva, uglavnom duž svih rubnih opština već
6 proklamovane Republike Srpske. Tako da naveče kad su se vratili, ja sam rekao
7 Mladiću: "Pa čoveče, mi ratujemo."

8 Uglavnom, uspelo se tog dana.. uspeo se formirati Glavni štab,
9 osposobiti za rad. Nismo bili popunjeni. Prvih dana smo koristili oficire iz
10 komande druge vojne oblasti izbegle iz Sarajeva dok su čekali prevoz, odnosno
11 prebacivanje u Jugoslaviju, odnosno povlačenje u Jugoslaviju. Najveći problemi
12 su bili u Sarajevu, Tuzli, Zenici, zbog blokade jedinica JNA, posebno u
13 Sarajevu, gde je bio blokiran Centar vojnih škola JNA. Maltene sve kasarne u
14 koja...

15 P: Tu ću Vas zaustaviti generale.

16 O: Okay.

17 P: Da li je pukovnik Ljubiša Beara pristupio Glavnom štabu u nekom
18 trenutku te godine?

19 O: Ljubiša Beara, kao kapetan bojnog broda u mornarici - a u pešadiji to
20 je rang pukovnika - nam se priključio početkom septembra 1992. Mislim da je bio
21 9. septembar, ali ne smem da se zakunem; uglavnom, početak septembra. Upoznao
22 nas je general Mladić. Njih dva su šetali... ne znam odakle sam došao, njih dva

23

24

25

26

27

28

29

30

1 su šetali oko tih baraka. Video sam da se dobro poznaju od ranije. Mladić mi je
2 rekao da će... da je Beara radio u Splitu pre rata, da će sada u Glavnom štabu
3 biti načelnik uprave bezbednosti u obaveštajno-bezbednosnom sektoru.

4 Tako da smo se tog dana upoznali i dogovorili, Beara i ja, da ja sve što
5 imam po pitanju bezbednosti kao načelnika štaba... kao načelnik štaba idem preko
6 pukovnika Tolimira kao načelnika obaveštajno-bezbednosnog sektora.

7 Znači da nemam direktan kontakt sa načelnikom obaveštajne i bezbednosne
8 uprave. Međutim, posle sam morao uspostaviti direktan kontakt sa načelnikom
9 obaveštajne uprave, zbog posla kojim sam se bavio, a to je planiranje operacija
10 i uvek su mi neposredno trebali podaci o neprijatelju.

11 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Dozvolite da Vas prekinem na
12 trenutak, sudija Mindua bi želio da postavi pitanje svjedoku.

13 SUDIJA MINDUA: [simultani prevod] Gospodine svjedoče, prije nego što
14 nastavimo, samo jedno pitanje u kojem ću zatražiti razjašnjenje.

15 U transkriptu na stranici 14, redak...

16 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Postoji problem sa Vašim mikrofonom.

17 SUDIJA MINDUA: [simultani prevod] Samo da zatražim razjašnjenje.

18 U transkriptu na stranici 14, u retku 20 do 23 kažete da je rat već bio
19 počeo, ali Vojska Republike Srpske još nije bila formirana jer ste čekali da
20 dođe do sastanka u Banja Luci. Ko je u tom trenutku vodio rat, prije nego što je
21 formirana Vojska Republike Srpske? Mislím na rat u Sarajevu.

22 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Još uvijek postoji problem sa

23

24

25

26

27

28

29

30

1 mikrofonom. Možda je to u kabini za francuski jezik.

2 SUDIJA MINDUA: [simultani prevod] Gospodine svedoče, na 14. stranici u
3 20. do 23. reda zapisnika Vi ste rekli da je odluka o formiranju Vojske
4 Republike Srpske već donesena na skupštini u Banja Luci, ali ste isto tako rekli
5 da je rat u Sarajevu već bio počeo. Moje pitanje je: ko je to ratovao u
6 Sarajevu? Ko se borio protiv koga?

7 SVEDOK: Tačno je da sam tako rekao, mada sam Vaše pitanje razumeo i prvi
8 put. Ne znam zašto je tri puta ponavljano.

9 Proglas mobilizacije od strane muslimansko-hrvatske koalicije 4. aprila,
10 znači da je tog dana formirana vojska... formirane vojske Muslimana i Hrvata.
11 Predsedništvo Republike Srpske odgovara zavođenjem tzv. neposredne ratne
12 opasnosti i organizuje jedinice Teritorijalne odbrane na prostorima koji se
13 graniče sa Muslimanima i Hrvatima.

14 I mi smo tu veče, tog 11. maja, znači uoči skupštine, pod oružjem
15 zatekli - bar kako nas je general Mladić informisao - između 80.000 i 90.000
16 ljudi organizovane u... organizovanih u dve strukture. Prva, jača struktura su
17 jedinice Teritorijalne odbrane formirane na brzinu po opštinama. Druga, slabija
18 struktura su paravojne jedinice uglavnom dovedene ili došle iz Srbije i Crne
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Gore. Već sam rekao šta smo odlučili sa tim paravojnim jedinicama.

2 A ove jedinice Teritorijalne odbrane opština su stupale u borbu kad god
3 su bile... kad god je stanovništvo u nekom selu, zaseoku, gradu bilo napadnuto.
4 Tako da su odgovarale... te brigade Teritorijalne odbrane odgovarale na izazove.
5 Na čelu tih brigada je bilo malo profesionalnih vojnika. To su bili uglavnom
6 rezervni oficiri članovi ili funkcioneri vladajuće stranke i radile su pod
7 komandom... pretežno pod komandom opštinskih kriznih štabova. Ako ste zapazili,
8 ja sam negdje na početku izlaganja rekao da je jedna od odluka Glavnog štaba tu
9 veće bilo da se kriznim štabovima oduzme pravo komandovanja vojnim jedinicama.

10 Znači ratovale su pre nas jedinice Teritorijalne odbrane koje su služile
11 isključivo za odbranu stanovništva... za zaštitu stanovništva.

12 SUDIJA MINDUA: [simultani prevod] U redu. Ako sam ja dobro razumeo, te
13 jedinice TO-a su u stvari bile srpske jedinice. One su bile tu da bi zaštitile
14 srpsko stanovništvo?

15 SVEDOK: Pretežno srpske jedinice, odnosno jedinice sastavljene od Srba.

16 SUDIJA MINDUA: [simultani prevod] Hvala.

17 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Gospodine McCloskey, izvolite.

18 G. McCLOSKEY: [simultani prevod]

19 P: Generale, da se vratimo na nešto što ste malopre rekli, nije mi bilo
20 sasvim jasno. Rekli ste da je u početku... da u početku nije trebalo da Vi
21 stupate u vezu sa nekim, nije mi sasvim jasno o kome je tu bilo reči. Možete li,
22 molim Vas, ponovo to da kratko objasnite?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Mislite na ono kad smo govorili o Beari?

2 P: Mislim da ste govorili o obaveštajno-bezbednosnoj službi i da ste
3 govorili da u početku Vaši kontakti su bili ograničeni sa nekim, međutim to je
4 nekako drugačije preneseno. Pa možete li ponovo to da nam objasnite, jer moguće
5 je da nismo dobili ispravan prevod?

6 O: Pa ovako, ja sam mislio na to. Ne znam, možda sam se pogrešno
7 izrazio.

8 Nije u principu rukovođenja i komandovanja da jedan oficir general ili
9 funkcioner neposredno saraduje sa drugopotčinjenim, sa čovekom koji je druga
10 stepenica od njega. Prema tome, sve što sam ja imao potrebu da kontaktiram sa
11 obaveštajnom službom ili bezbednosnom službom u Tolimirovom sektoru, ja nisam
12 išao na načelnike tih uprava, nego sam išao preko Tolimira. Ako mi je trebao
13 podatak o neprijatelju, ja sam ga tražio od Tolimira, a njegova stvar da li će
14 on angažovati svog načelnika obaveštajne uprave ili načelnika bezbednosne
15 uprave. U principu subordinacije ne komanduje se drugopotčinjenom, ali ima
16 jedan... izvršava se naređenje drugopretpostavljenog. Recimo ja sam morao da
17 izvršavam naređenja Karadžića kao vrhovnog komandanta, ali sam morao odmah dok
18 dobijem to naređenje da izvestim generala Mladića da sam primio takvo naređenje.
19 Isto tako, načelnik uprave bezbednosti, konkretno kad o njemu govorimo, ako je
20 imao nešto hitno da mi saopšti, on je bio dužan posle toga da upozna pukovnika
21 Tolimira, odnosno generala Tolimira, da me je upoznao sa tim podatkom ili da je
22 tražio nešto od mene.

23 Znači, jednostavno radilo se o principu subordinacije, da se ja ne mešam
24 Tolimiru u posao niti on meni. To je to. Eh, pošto sam ja procenio tog prvog
25 dana kad sam video Bearu da je Beara nametljiv čovek, i onda sam mu rekao da ja

26

27

28

29

30

1 neću direktno saradivati s njim, nego ću s njim saradivati preko Tolimira. I
2 tako je uglavnom i bilo. Jesmo mi i neposredno saradivali na praktičnim zadacima
3 na frontu,, ali je to uvek moralo biti sa znanjem generala Tolimira.

4 P: U redu. O tim odnosima u hijerarhijskim odnosima, govorićemo nešto
5 kasnije, međutim hvala Vam na ovim osnovnim naznakama.

6 Da li je taj osnovni princip koji ste nam upravo opisali, da li je on
7 ostao da važi... ostao na snazi tokom čitavog ratnog perioda?

8 O: Da.

9 P: Dobro. Ja znam da ste Vi pomogli istražitelju ili istražiteljima da
10 razrade jednu šemu, strukturu VRS-a, koja prikazuje komandante, jedinice i razne
11 položaje, i preći ćemo na to uz Vašu pomoć, kako bi se to bolje razumelo. Nećemo
12 detaljno o tome govoriti. Sudsko veće je već imalo priliku da čuje druge oficire
13 i u osnovi ima neke osnovne predstave o tome, ali nešto ćemo malo o tome
14 govoriti. Međutim, pre nego što pređemo na to, možete li samo u par minuta da
15 nam opišete kako je ta struktura funkcionisala 1995. godine? Hoću da kažem,
16 možete li, molim Vas, da počnete od Karadžića kao vrhovnog komandanta, kakva je
17 on ovlašćenja imao, i da nam onda opišete... pređete na Mladića, zatim Vaš
18 položaj, pomoćnike komandanta i razne korpusse i druge jedinice? Možete li nam
19 samo dati jedan kratak pregled kako je ta struktura funkcionisala i kako su
20 vlasti, odnosno ovlašćenja funkcionisala? A počnite od vrha - od Radovana
21 Karadžića. Govorimo o 1995. godini.

22 O: Okay. Već 1995. godine, Radovan Karadžić se dobro uvežbao u funkciji

23
24
25
26
27
28
29
30

1 vrhovnog komandanta, jel je već proveo nekih tri godine na toj funkciji. U
2 početku nije mu baš bilo jasno da on ne može direktno da naređuje meni ili da
3 direktno naređuje komandantu korpusa, nego da sva njegova naređenja mogu ići
4 samo Ratku Mladiću, a preko Ratka Mladića na njegove potčinjene. To su bile
5 početničke greške. Naravno, čovek nije vojni profesionalac. 1995. već mu se nisu
6 dešavale takve omaške, izuzev kad on to namerno nije hteo.

7 Postoje priče o odnosu Radovana Karadžića i Ratka Mladića ovakvom i
8 onakvom. Da li ćemo doći na tu temu ili ne, to zavisi od Vas. Međutim, 1995.
9 Karadžić je stabilizovao svoje vojne savetnike, koji su mu uglavnom podnosili
10 predloge na strategijskom nivou. Nažalost, nijedan od tih savetnika nije bio
11 obrazovan i uvežban onako kako su to... kako je to bio Glavni štab. Nisu imali
12 širinu vojno-stručnih znanja pa su često Karadžiću davali predloge koji baš
13 nemaju mnogo vojničke logike.

14 Recimo, jedne noći sam dobio naređenje da Vojska Republike Srpske u
15 naredna 24 sata zauzme jedan grad. Prvo, taj grad nije bio u zoni Republike
16 Srpske. Drugo, za 24 sata zauzeti jedno veće naseljeno mesto, to treba pripreme
17 najmanje sedam... znači nestručno podnošenje predloga.

18 Da bi negde 1994., krajem 1994. Karadžić počeo kad donosi takve odluke,
19 onda je počeo da poziva nekoga od nas iz Glavnog štaba, pa da se prvo s nama
20 konsultuje pa onda da donese odluku. Te konsultacije on trebalo je da obavlja u
21 Ministarstvu odbrane, međutim i Ministarstvo odbrane je bilo kadrovski
22 neosposobljeno za takve stvari, pogotovo dolaskom civila za ministra odbrane.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Ali 1995., može se reći još od aprila 1994., otkad nas je počeo NATO tući, da je
2 Karadžić malo ozbiljnije počeo razmatrati vojne odluke, ne potčinjavati vojne
3 odluke politici, nego obrnuto. Tako da je 1995. uglavnom saradnja s njim bila
4 veoma dobra negde do jula, avgusta 1995. kada je počeo opet da se meša u
5 komandovanja u nadležnosti komandanta Glavnog štaba, a verovatno ćemo na to
6 doći.

7 General Mladić, ne znam ko više o njemu nije sve rekao i šta ja nisam
8 sve o njemu rekao. Ratko Mladić je bio komandant po prirodi - ne mogu da kažem
9 po rođenju - harizmatičan, odlučan, uporan, čovek koji je kad god je mogao
10 štitio, odnosno kad je trebalo štitio potčinjene. Jednostavno, bio je uzor
11 potčinjenim komandantima, komandantima korpusa, brigada, itd. Nije odluke
12 donosio, bar u ratu nije donosio odluke na prečac i nije donosio odluke bez
13 konsultacije sa Glavnim štabom sve negdje do polovine 1994. Tada je nekoliko
14 puta sam doneo odluke, uglavnom u želji da nešto postigne brzo i efikasno, ali
15 to često nije uspevalo.

16 Pred kraj rata je oboleo od bubrega. Međutim, malo je proveo po
17 bolnicama. Uglavnom, bolovao je na komandnom mestu ili po jedinicama. Mi smo,
18 njegovi pomoćnici, znali za to i onda smo ga štedeli tih stresova koliko se
19 moglo. Imao je neograničen autoritet u vojsci i u narodu.

20 Ako je bilo sukoba, direktnih nikada nije bilo između njega i Karadžića,
21 onda su to bili sukobi na liniji ko će biti prvi. Oba su harizmatični, oba, da

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 kažem, i vlastoljubivi, i onda teško... teško se sporazumeju, ali su se ipak
2 sporazumevali. Posle duže prepirke, Mladić je onda bio dužan i zbog nas
3 potčinjenih i zbog vojske da izvršava naređenja vrhovne komande.

4 I samo da dodam, da posle ne bi bilo zabune, ja sam vama pisao i govorio
5 kako je formirana Vrhovna komanda Republike Srpske. Obzirom na sastav Vrhovne
6 komande, to je bilo političko telo za vođenje rata. Vrhovni komandant je bio
7 Karadžić kao predsednik Republike, što ga sleduje i po Ustavu. U Vrhovnu komandu
8 su ušla u početku... ušli su dva predsednika - predsednik Skupštine i predsednik
9 Vlade. Je li treba imena da im navodim? Treba li da im navodim imena?

10 P: Pa, za 1995. godinu samo. Sve što se odnosi na 1995. - da, molim.

11 O: Dobro.

12 1995. predsednik Skupštine je bio Momčilo Krajišnik, u stvari čitav rat.
13 Momentalno, te 1995., predsednik Vlade je bio Dušan Kozić, a negde pred kraj
14 1995. Gojko Kličković. Pardon. Prvo Rajko Kasagić pa Gojko Kličković.

15 1995. su se promenila tri premijera. Znači oni su bili, po automatizmu,
16 članovi Vrhovne komande. Po automatizmu su bili članovi Vrhovne komande ministar
17 odbrane 1995. Milan Ninković, i ministar unutrašnjih poslova, mislim da je bio
18 Tomo Kovač. Ti ministri su se - unutrašnjih poslova - često menjali, ali mislim
19 da je bio Tomo Kovač. Bila su dva potpredsednika Republike naknadno uključeni u
20 Vrhovnu komandu, to je Nikola Koljević i Biljana Plavšić. Niko od generala,

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 odnosno Ratko Mladić nije bio član Vrhovne komande, što je trebalo biti, po
2 automatizmu, odnosno po Ustavu. Niko izuzev Karadžića...

3 P: Izvinite, samo da Vas prekinem na trenutak. Juče je pomenuto ime
4 potpredsednika, mislim nešto kao Koljević ili tako nešto. Možete li, molim Vas,
5 da nam samo kažete slovo po slovo prezime tog čoveka potpredsednika koga ste
6 malopre pomenuli?

7 O: Nikola Ko-lje-vić.

8 P: Hvala. Ja sam Vas prekinuo, no čini mi se da ste tu misao već
9 završili. Je li tako?

10 O: Niko od članova Vrhovne komande, izuzev Karadžića, nije imao pravo da
11 naređuje vojsci. Znači sve veze Glavnog štaba prema Vrhovnoj komandi išle su
12 preko Karadžića. Članovi Vrhovne komande su mogli davati predloge, ali
13 Karadžićeva je bila poslednja. Mi nismo izvršavali zahteve ni Krajišnika, ni
14 Koljevića, ni Biljane Plavšić, izvršavali smo naređenja, direktive Karadžića.

15 P: A da li je to tako bilo uspostavljeno Ustavom i po zakonu Republike
16 Srpske, dakle ovlašćenja Karadžića da izdaje naređenja vama. Kada kažem "vama",
17 mislím na Glavni štab.

18 O: Po Ustavu, predsednik Republike je ujedno i vrhovni komandant
19 Oružanih snaga. Ali Oružane snage nisu samo vojska, Oružane snage su vojska,
20 policija i Civilna zaštita. Prema tome, Karadžić je komandovao sa sva tri
21 segmenta, a samim tim i vojskom.

22 On je u Vrhovnoj komandi imao ljude zadužene za policiju, to je ministar
23 unutrašnjih poslova. Imao je čoveka zaduženog za Civilnu zaštitu. Ne znam ko je

24

25

26

27

28

29

30

1 bio. Mislim da je između ostalih bio i ministar odbrane. Komandovanje vojskom,
2 od svih tih članova Vrhovne komande isključivo je bila njegova nadležnost, po
3 Ustavu.

4 P: U redu, generale. Dobro. Ov nam je pomoglo da steknemo prvu predstavu
5 o političkim strukturama, a general Mladić je bio dužan da izvršava njihove
6 odluke. Možete li nam sada... znam da je to teško, ali možete li nam ukratko
7 opisati, možda minut-dva, posao generala Mladića? Koji je bio njegov posao kao
8 komandanta VRS-a?

9 O: General Mladić je nosio titulu komandant Glavnog štaba, ne Vojske
10 Republike Srpske nego komandant Glavnog štaba...

11 P: Hvala. Hvala što ste me ispravili.

12 O: ... što je podrazumevalo da komandant glavnog... pošto Glavni štab
13 komanduje vojskom, onda i Mladić, kao komandant Glavnog štaba praktično
14 komanduje vojskom. Tako da nije retorička greška koristiti taj termin "komandant
15 Vojske Republike Srpske. On to i stvarno jeste, ali mu tako ne glasi titula u...
16 na kraju u personalnom dosijeu. Jer samo u ratu, u državi koja je nepriznata,
17 tek organizovana, mislim međunarodno nepriznata, koja počinje borbu za neko
18 svoje nacionalno oslobođenje, nema generalštaba, zato što nema uređene države.
19 generalštabovi su u uređenim državama.

20 U ratu, generalštab prerasta u štab vrhovne komande. Eh, mi, pošto smo
21 tek počeli, nismo imali uređenu državu, onda grupa ljudi koja rukovodi oružanom
22 borbom u takvoj zemlji se obično zove glavni štab.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Pa ste... recimo, u Drugom svjetskom ratu, Tito je imao Vrhovni štab
2 koji je objedinjavao borbu svih nacija za antifašističko oslobođenje, ali je po
3 kasnijim republikama, znači po pokrajinama - Srbija, Crna Gora, Bosna i
4 Hercegovina, Slovenija, Hrvatska - imao glavne štabove koji su se borili za
5 nacionalno oslobođenje svog regiona od fašizma. E tako smo i mi u toku rata
6 imali Glavni štab sa tendencijom da po prestanku rata taj Glavni štab preraste u
7 Generalštab, što se i dogodilo 1996. godine.

8 P: U redu. Hoćete li, molim Vas, u minut-dva da nam opišete koji je bio
9 posao generala Mladića? A onda nakon toga zamoliću Vas da u tom istom kontekstu
10 nam nešto kažete o tome - a Vi ste to već delimično učinili - koji je bio
11 zadatak Glavnog štaba, pomoćnika i drugih sektora Glavnog štaba, ali ako možete
12 to da nam objasnite jednostavnim rečima, prosto kao uvod, da bismo razumeli te
13 razne sektore.

14 Možete li nam samo, eto tako u dva minuta recimo, opisati koji je bio
15 posao generala Mladića kao komandanta?

16 O: Posao generala Mladića bio je, najkraće rečeno, da komanduje Glavnim
17 štabom. A Glavni štab je imao 12 nadležnosti - ja sam Vam ih juče dao - počev od
18 mobilizacije vojske, što je inače trebalo da bude posao Ministarstva odbrane.
19 Ali sam rekao da Ministarstvo odbrane Republike Srpske nije kadrovski bilo
20 osposobljeno, i taj posao je Vrhovna komanda, odnosno Predsedništvo Republike
21 Srpske prebacilo kao obavezu Glavnog štaba, jel smo mi imali sektor za
22 organizaciju, mobilizaciju i popunu. Radili smo mi.

23 Dalje, Glavni štab je bio nadležan da formira jedinice, od odeljenja do
24 korpusa. I to smo radili. Dalje, nadležan, odnosno obavezan Glavni štab je obuka
25 starešina, vojnika, znači borbeno osposobljavanje jedinica. Imali smo nezahvalnu
26

27

28

29

30

1 ulogu, što opet nije bilo naše, nego Ministarstva odbrane, a to je organizacija
2 snabdevanja i opremanja vojske. Planiranje i izvođenje borbenih operacija;
3 podnošenje izveštaja Vrhovnoj komandi; prihvata i obrada izveštaja od potčinjenih
4 jedinica, svakodnevno; analiza odluka potčinjenih komandi i njihovo odobravanje
5 ili neodobravanje; jednostavno, radili smo sve što je vezano za rat.

6 Jedna od obaveza Glavnog štaba je bilo i obaveštajno-bezbednosno
7 obezbeđenje vojske, to je radio Tolimirov sektor. Mladić je izvršavao naređenja
8 Vrhovne komande. Mi svi ostali smo izvršavali njegova naređenja. I to je...

9 P: U redu. Rekli ste nam da ste vi svi izvršavali naređenja generala
10 Mladića. Možete li nam samo dati nekoliko primera, praktično nam dati, da mi
11 steknemo praktičnu sliku o tome kako je general Mladić komandovao? Da li je
12 izdavao naređenja?

13 O: General Mladić je komandovao sistemom ili metodom sastanka. Postojala
14 je institucija u Glavnom štabu - kolegijum komandanta. Svako jutro i svako večer
15 štab se sastajao. Ujutro je to bilo, mislim, u 07.00h. Između 06.00h i 07.00h
16 primimo jutarnje izveštaje od potčinjenih komandanata i onda na osnovu njihovih
17 izveštaja smo sagledavali, ali kolektivno, ceo štab, šta je dobro, šta je loše,
18 šta treba popraviti, šta treba u potpunosti iznova početi ili narediti.

19 Nas sedam pomoćnika smo iznosili svoje predloge, svako po svom sektoru.
20 Da počnemo od pozadinca kao poslednjeg, on je predlagao, odnosno upoznao štab
21 koliko je imao municije i koliko se - ajd da uzmemo banalno - tog dana može

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 upotrebiti metaka 7,62 mm, odnosno može ispaliti. Pa onda Tolimir treba da nam
2 kaže kakva je bezbednosna situacija u republici, kakva je obaveštajna situacija
3 kod neprijatelja, odnosno šta radi neprijatelj, šta preuzima, šta namerava,
4 itd., i predlaže kako da se suprotstavimo. General Gvero govori o moralu vojske
5 ili ako neka konkretna jedinica izvršava neki konkretni zadatak, onda on ceni
6 moral u toj jedinici i kaže ta jedinica to može uspešno, može teško, može lako,
7 itd.

8 To sve sluša načelnik štaba, tj. ja, i ja sam poslednji koji podnosi
9 predlog komandantu za upotrebu vojske, ili jedne jedinice samo jednog korpusa
10 ili vojske kao celine, i kažem da predlažem da izvršimo napad, šta ja znam, na
11 neko golo brdo, da presečemo komunikaciju, da ovo, da ono, i moram da kažem
12 šta... koliko će nas to koštati. A to... do tih podataka... dobijam slušajući
13 prethodne pomoćnike, koliko ćemo utrošiti municije, goriva, hrane, koliki će
14 nam... koliki su nam mogući gubici, kolike gubitke smemo dozvoliti i tako.

15 Kad to sve sasluša, komandant obično dâ pauzu, zadrži nekoga od nas, u
16 vreme te pauze, za koga smatra da će mu biti najpotrebniji dok donosi odluku,
17 ili ostane sam. Posle pola sata nas pozove i kaže odlučio sam. Ta odluka može da
18 bude da je on kompletnu izdiktira, može da kaže radimo po predlogu načelnika
19 štaba, ili radimo po predlogu načelnika obaveštajno-bezbednosnog sektora i tako,
20 zavisno od tematike koja se raspravlja.

21 Kada donosimo krupnije odluke o operacijama operativnog značaja, znači
22 gdje se angažuje ceo korpus ili dva i više korpusa, tada pozivamo i komandante
23 korpusa i to je tzv. prošireni kolegijum komandanta. Glavni štab kao mozak
24 armije može doneti briljantnu odluku, ali ako komandant Istočno-bosanskog
25
26
27
28
29
30

1 korpusa general Novica Simić kaže ja to ne mogu izvršiti, onda je džabe naše
2 mudrovanje. Tako da i taj komandant korpusa učestvuje u donošenju odluke i on
3 odmah zna kakve su mu mogućnosti, da li može ili ne može. Ako ne može, onda se
4 korigujemo, tražimo izlaz.

5 Tako da je... mislim da je jedino naša armija i imala, naša vojska imala
6 tu karakteristiku da odluke korpusnog nivoa donosi u prisustvu svih komandanata
7 korpusa. To posle uproštava rad. Ne moramo upoznavati ostale komandante korpusâ,
8 odnosno susjedne jedinice sa zadatkom generala Simića, nego su oni svi to čuli i
9 uproštava se sistem komandovanja.

10 P: U redu.

11 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] samo trenutak, molim Vas.

12 Gospodine Gajić, izvolite.

13 G. GAJIĆ: Gospodine predsedavajući, ja bih samo zamolio svedoka da malo
14 sporije govori, budući da je jako teško pratiti dvojezično njegovo izlaganje.

15 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Da, razumem. Vi hoćete da sve imate
16 pod kontrolom, to je razumljivo.

17 Gospodine McCloskey, nastavite. Izvolite.

18 G. McCLOSKEY: [simultani prevod]

19 P: Generale, molim Vas da nam objasnite. Jutros ste rekli, opisali ste
20 da su postojali ti jutarnji sastanci... štapski sastanci i večernji štapski
21 sastanci. Hoćete li, molim Vas, samo da nam kažete ko je prisustvovao jutarnjim
22 sastancima u štabu?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Jutarnji sastanci su bili malo širi. Prisustvovali su svi
2 komandantovi pomoćnici. Prisustvovali su načelnici uprava, to znači iz
3 Tolimirovog sektora njih trojica, Tolimir i dvojica načelnika uprava. Iz mog
4 sektora, štabnog, prisustvovao je obavezno načelnik operativne uprave, odnosno
5 operativno-nastavne uprave. A mogao je da dovede general Miletić i svoje
6 pomoćnike, to je načelnik nastavnog odeljenja i načelnik operativnog odeljenja.

7 Znači prisustvovao je - da isključimo komandanta - znači prvi i drugi
8 nivo štaba; komandantovi pomoćnici i njihovi potčinjeni.

9

10 Večernjem sastanku, pošto se Glavni štab preko dana uglavnom razide -
11 ode po jedinicama, to okupljanje traje do pola noći - večernji sastanci su
12 otprilike održavani negde posle 20.00 časova. Obavezno su prisustvovali
13 pomoćnici komandanta ako je komandant tu. A ako nije komandant tu, onda sastanak
14 vodim ja, ali obavezno prisustvuju pomoćnici komandanta ili neko od njihovih
15 zamenika. Ako je Tolimir na zadatku i nije se vratio, onda prisustvuje njegov
16 načelnik uprave koji ga zamenjuje. Da li je to Salapura ili Beara, sasvim je
17 svejedno.

18 Znači tom sastanku naveče prisustvuje ono što se nađe u štabu i obavezno
19 prisustvuje dežurni tim. Mi smo imali svaki dan dežurni rukovodeći tim. To je
20 10-12 oficira. Uglavnom su predstavnici rodova i službi. Na tom večernjem
21 sastanku se proučavaju dnevni borbeni izvještaji iz potčinjenih jedinica i
22 tražimo probleme. Oni... obično poslednja tačka su problemi. To su... uglavnom,
23 problemi su uvijek bili materijalne prirode. Treba nam goriva, treba nam
24 municije, treba nam hrane, ovo, ono. I tako da naveče, iz tog dežurnog tima
25 predstavnik roda ili službe pozadinske dobija zadatak u toku noći šta treba da
26 obezbedi, da bi se to sutradan poslalo jedinicama.

27 Vanredni sastanci, mi nismo imali potrebe da ih održavamo, mada je bilo

28

29

30

1 i njih. Znali smo se sastajati i u 4.00 sata ujutro ako je nešto kritično na
2 frontu. Glavni štab je inače... ja sam Vam to...

3 P: Generale, samo da nešto ovde objasnimo. Izvinite što Vas prekidam. Vi
4 ste rekli da bi bili načelnici sektora. Kada kažete "načelnici sektora", da li
5 pri tom mislite na onih sedam pomoćnika komandanta, o kojima ste ranije govorili
6 govoreći o formaciji Glavnog štaba?

7 O: Upravo tako. Načelnici sektora su ujedno i pomoćnici komandanta, kao
8 što sam ja načelnik štaba i ujedno zamenik komandanta.

9 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Mogu li ja da postavim jedno pitanje,
10 da mi objasnite nešto drugo?

11 Rekli ste nam da su večernji sastanci počinjali u 20.00 časova. Da li je
12 to tačno?

13 SVEDOK: Počinjali su pošto pristignu dnevni borbeni izveštaji iz
14 potčinjenih jedinica, da bi bili kolektivno proučavani, mada ih, po meri
15 stizanja, proučava načelnik operativne uprave general Miletić ili ja ako sam tu.
16 Tako da kad počne sastanak, ja komandantu mogu da kažem da ne čita on sve. Ja mu
17 kažem: gospodine generale, problemi u 1. korpusu su ti, ti i ti, u drugom i u
18 istočno-bosanskom, tako da znamo odakle da počnemo...

19 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Samo me interesuje vreme, jer na 26.
20 stranici našeg zapisnika, u 24. i 25. redu stoji: "Štab se sastajao svako jutro
21 i svako veče između 6.00h i 7.00h, šta god da to znači.

22 A kasnije kažete da su se večernji sastanci održavali u 20.00 časova.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Možete li, molim Vas, da objasnite koje je bilo uobičajeno vreme sastanka, kako
2 onog jutarnjeg tako i večernjeg?

3 SVEDOK: Uobičajeno vreme sastanaka jutarnjih je bilo to što ste Vi rekli
4 - od 6.00h do 7.00h. Obično su počinjali u 7.00h, jel od 6.00 mi primamo
5 izveštaje od korpusa. Tako da bi u 7.00h komandant imao šta da nam kaže šta ima
6 novo u korpusima u toku noći.

7 Prvi propis Glavnog štaba, koga sam ja napravio tog 12. maja, sutradan
8 posle onog sastanka, je bio da večernji sastanci počinju od 18.00 časova.
9 Međutim, nikada nismo uspeli da nam do 18.00 časova stignu izveštaji od
10 potčinjenih jedinica. Pa smo to onda pomerali, pomerali i bilo je ustaljeno neko
11 vreme oko 20.00 časova, jel do 20.00 časova su morali stići izveštaji. Tako da
12 smo zasedali posle... uglavnom posle 20.00 časova.

13 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Hvala na tom objašnjenju.

14 Gospodine McCloskey, izvolite.

15 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Samo još jedno pitanje pre pauze.

16 P: Generale, koliko je general Mladić bio dosledan u održavanju tih
17 sastanaka? Hoću time da kažem onda kada je on bio tamo, da li ih je uvek
18 održavao ili je to se dešavalo sporadično?

19 O: Kada je bio u štabu, on je to redovno održavao. Ako je odsutan, ako
20 je van štaba, u to vreme onda sastankom rukovodim ja. Međutim, bio je
21 principijelan po tome, nikada nije preskočio. Pa makar nemali šta da
22 raspravljamo, okupljali smo se, to je jednostavno zbog održavanja navike. Jel da
23 je on jednom preskočio sastanak, to bi se onda učestalo pa bi i mi potčinjeni
24 počeli tako da se ponašamo. Redovno je održavao sastanke.

25

26

27

28

29

30

1 P: Samo da još nešto objasnimo, vidim da imamo još minut do pauze.

2 Neću da sada govorimo baš mnogo o 1995. jer ste Vi tamo bili dosta
3 vremena provodili u štabu tada. Međutim, u situaciji kada general Mladić se nije
4 tamo nalazio i niste Vi tamo bili, da li bi neko drugi održavao sastanke...
5 vodio te sastanke?

6 O: Ako nismo i general Mladić i ja u štabu, obično te sastanke trebao je
7 da vodi jedan od pomoćnika komandanta, znači Gvero, ali uglavnom ako se radi o
8 nekim problemima morala; Tolimir ako se radi o problemima bezbednosti; Đukić ako
9 se radi o problemima pozadine. Ali je uglavnom to najčešće radio moj zamenik,
10 načelnik operativne uprave, jel kod njega se stiču svi podaci, i operativne
11 prirode, odnosno borbeni podaci, i pozadinski, i bezbednosni. Tako da ako bi se
12 dogodilo... ja ne znam da li se to događalo, jel nisam ni mogao znati ako nisam
13 tu, ali uglavnom, znam iz iskustva da je Miletić, kao načelnik operativne uprave
14 i moj zamenik, rukovodio tim sastancima.

15 I nije bilo nikakvo potcenjivanja ili omalovažavanje pomoćnika ako on
16 referiše o stanju bezbednosti. On referiše štabu, ne referiše nižem po činu ili
17 po rangu Miletiću.

18 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala.

19 Vidim da je vreme za pauzu, gospodine predsedavajući.

20 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Hvala.

21 Sada moramo poći na prvu pauzu. Nastavljamo sa radom u 11.00 časova.

22 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

23 ... Početak pauze u 10.31h

24 ... Sednica nastavljena u 11.05h

25 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

26 Izvolite sjesti.

27 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Gospodine McCloskey, izvolite nastaviti.

28 Zapravo gospodin Gajić je zatražio riječ. Nisam Vas vidio.

29 G. GAJIĆ: Gospodine predsedavajući, samo kratko. Mislim da je pitanje
30 nesporno, ali nije najbolje zabeleženo u zapisniku.

1 Na strani 23, red 10, u poslednjem delu se kaže: [simultani prevod] "U
2 Vrhovnoj komandi nije bilo nikoga iz..." [na B/H/S-u] i nesporno je, ja mislim,
3 i ovde, svedok je rekao "iz Glavnog štaba", i da general Mladić nije bio član
4 Vrhovne komande.

5 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Izvinite, nisam razumio. Možete li
6 ponoviti komentar koji ste maločas rekli?

7 G. GAJIĆ: Nije bio preveden do kraja bio preveden odgovor svedoka gde je
8 rekao da u Vrhovnoj komandi nije bio niko iz Glavnog štaba, nijedan oficir iz
9 Glavnog štaba nije bio član Vrhovne komande i da general Mladić nije bio član
10 Vrhovne komande. To je nešto što je ostalo neprevedeno.

11 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Zamoliću onda gospodina McCloskeyja
12 da to razjasni tokom ispitivanja koje predstoji.

13 Izvolite, imate riječ.

14 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala, gospodine predsjedavajući.

15 P: Generale, da ovo razjasnimo. Da li je tačno da nijedan oficir iz
16 Glavnog štaba niti general Mladić nisu bili u sastavu Vrhovne komande?

17 O: Da, to je tačno. Pobunio sa Glavni štab protiv toga i pobunili su se
18 komande korpusa, jer u prvoj postavi Vrhovne komande nisu bili ni
19 potpredsjednici Republike, Koljević i Biljana Plavšić. Pa je na intervenciju
20 vojske, praktično, potpredsjednici su imenovani u Vrhovnu komandu, ali opet
21 nije imenovan general Mladić. Nismo mi tražili generala Mladića u Vrhovnu
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 komandu iz sujete... iz oficirske sujete, nego smo tražili generala Mladića zbog
2 toga što je to Ustavna kategorija i što je neulazak generala Mladića u Vrhovnu
3 komandu izazvalo ogromne kadrovske probleme, probleme u strukturi ratovanja.
4 Naime, pošto nije ušao Mladić u Vrhovnu komandu, Glavni štab nije mogao dobiti
5 status Štaba vrhovne komande, što je u svim armijama sveta u ratu - generalštab
6 prerasta u štab vrhovne komande i postaje njen sastavni deo. I onda ne bi došlo
7 do ovih problema o kojima sam govorio, da Vrhovna komanda nije bila vojno-
8 stručno osposobljena da izrađuje direktive, da naređuje, nego su to... nego je
9 to vrhovni komandant radio preko savjetnika, za koje sam rekao da nisu bili
10 kvalifikovani. Nažalost, to je ostalo čitavog rata i uglavnom izvor sukoba
11 između Glavnog štaba i Vrhovne komande je bio zbog te relacije što Glavni štab
12 nije bio sastavni deo... organizacijska jedinica Vrhovne komande.

13 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Dozvolite da Vas pitam, osim
14 predsjednika i potpredsjednika, ko su još bili članovi Vrhovne komande.

15 SVEDOK: Članovi Vrhovne komande, osim predsjednika i potpredsjednika
16 bili su: predsjednik Narodne skupštine Republike Srpske, predsjednik Vlade
17 Republike Srpske, ministar unutrašnjih poslova Republike Srpske, i ministar
18 odbrane Republike Srpske.

19 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Hvala. Zaboravio sam da ste to već
20 ranije objasnili.

21 Možete nastaviti, gospodine McCloskey.

22 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala, gospodine predsjedavajući.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Generale, vratimo se nakratko na dnevne sastanke. Mislím da ste rekli
2 da bi povremeno bio održavan i drugi sastanak, da je na tom sastanku bila manja
3 grupa i da su na tom sastanku formulísane odluke. Možete li nam reći ko je
4 uobičajeno bio u sastavu te manje grupe koja se sastajala sa generalom Mladićem?
5 Opet, reći ću to se odnosi na vremenski period 1995. godine.

6 O: Tom sastanku prisustvovao je uži deo Glavni štab, to znači komandant
7 i njegovi pomoćnici.

8 P: Pošto ste počeli da govorite o sektorima, konkretno o generalu
9 Miletiću kao načelniku odjela za operativne aktivnosti i obuku, vratimo se na
10 tabelu... na grafikon koji pokazuje organizacionu strukturu koju smo imali
11 priliku vidjeti. Vi ste je vidjeli prilikom susreta sa istražiteljem. To će biti
12 dokument 7397 sa spiska prema pravilu 96.

13 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Gospodine predsjedavajući, ovo je
14 revidirana verzija u odnosu na original koji je bio na spisku prema pravilu
15 65ter sa brojem 660. Tako da je ovo revizija koja je napravljena i uvrštena u
16 skorašnju bilješku sa pripremnog sastanka i vrlo je slična starijoj verziji koja
17 je imala odgovarajući broj.

18 P: Generale, pokušali smo da na jednoj od stranica prikažemo strukturu
19 vojske.

20 Možemo li sada da vidimo verziju koju je general Milovanović imao
21 priliku da vidi? Imam verziju na srpskom za generala, no to je teško vidjeti na
22 papiru. Potrebno je povećalo, ali potrebno je da svi to možemo da vidimo.

23 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Hvala Vam. Da li će se dokument
24 pojaviti na ekranu ili ćete nam dati štampane primjerke.

25

26

27

28

29

30

1 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Mislim da ste dobili onu verziju koju
2 je imao priliku da vidi general Milanović, ali neću da to pomiješate. To ćete
3 imati priliku kasnije da vidite. General Tolimir i gospodin Gajić bi takođe
4 trebali da imaju primjerke.

5 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Gospodine Tolimir, jeste li dobili
6 štampani primjerak ovog grafikona?

7 OPTUŽENI: Hvala, gospodine predsjedavajući.

8 Pozdravljam sve prisutne. Želim mir u kući ovoj i da se ovaj sudeći dan
9 završi s /nerazgovetno/, Božijom voljom i /nerazgovetno/, a ne kako to ja hoću.

10 Pozdravljam gospodina generala Milovanovića i želim mu prijatan boravak
11 među nama.

12 Moj pomoćnik je dobio, i ako je ovo ono što je video i verifikovao
13 general Milovanović, ja to prihvatom i to sada gleda moj pravni pomoćnik. Hvala.

14 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Hvala Vam.

15 Gospodine McCloskey, možete nastaviti.

16 G. McCLOSKEY: [simultani prevod]

17 P: Generale, kao što sam rekao, nemam namjeru da prolazim kroz svaki
18 pojedini dio i svako ime. Vidimo, prije svega, da je komandant Glavnog štaba
19 general Mladić. Mogli smo upisati predsjednika Karadžića u sastav Vrhovne
20 komande. O tome smo govorili pa neću više zalaziti u to.

21 No vidimo da sa desne strane piše odjel civilnih poslova, a čini se da
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 je on odvojen od ostaloga. Možete li objasniti zašto... šta je on i zašto je
2 odvojen od ostalih? Kažite to ukratko.

3 PREVODILAC: Prevodilac napominje da prevodioci nemaju grafikon o kojem
4 se govori.

5 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Grafikon bi trebalo da bude na
6 ekranu, a preostali primjerci štampane verzije trebalo bi da budu podijeljeni
7 prevodiocima ako je moguće.

8 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Da, tačno. Imamo nekoliko primjeraka,
9 no vidjećemo kako izgleda tabela. Dosta smo radili na njoj. Molim da se uvećaju
10 dijelovi o kojima govorimo.

11 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Mislim da će biti dovoljno ako se
12 pokaže samo gornji dio. Ovo je u redu.

13 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala Vam.

14 P: Generale, ovo se navodi kao Odjel za civilne poslove, tu su pukovnik
15 Miloš Đurđić i potpukovnik Slavko Kralj. Kako se ovaj odjel uklapa u cjelokupnu
16 strukturu vojske?

17 O: Ovo odelenje je naknadno formirano u Glavnom štabu. Negde u toku
18 94... do 1994., odluku o kretanju humanitarnih konvoja u enklave, uglavnom u
19 istočnoj Bosni i u Sarajevo, odluku je donosio Glavni štab. Mislim da je general
20 Tolimir bio taj koji je dobijao zahteve od Komande UNPROFOR-a. Te zahteve je sa

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 svojim mišljenjem prosleđivao uglavnom meni ili komandantu sa svojim predlogom
2 da li ili ne.

3 Međutim, u toku 1994. godine, pri Vladi Republike Srpske je formirana
4 Komisija za humanitarnu pomoć i više nije Glavni štab odlučivao da li će pustiti
5 neki konvoj ili ne, nego je to... mislim da je na čelu komisije bio
6 potpredsjednik Nikola Koljević. On je odlučivao da li će neki konvoj proći u
7 Srebrenicu ili neće. Ako on odluči da konvoj prođe, on to dostavlja nama i mi
8 smo dužni, odnosno Glavni štab je duža da prekine borbena dejstva ukoliko se ona
9 izvode na putu kretanja konvoja. Tako da je to odeljenje formirano.

10 Đurđić Miloš je ušao u to odeljenje; ne znam gde je pre toga bio. Kralj
11 Slavko, znam da je radio u sličnom odeljenju u 1. krajiškom korpusu pa je
12 premešten u Glavni štab. Slavko je odlično govorio engleski, mislim da je zbog
13 toga i ušao u to odeljenje.

14 Tako da je šef ovog odeljenja pukovnik Đurđić učestvovao na tim
15 zajedničkim sastancima sa UNPROFOR-om kad se odlučivalo u toku meseca koliko i
16 kakvih konvoja će proći. Znači obaveza vojske je ostala da obezbedi da ti
17 konvoji bezbedno prođu i da izvrši kontrolu pre ulaska u enklavu da li je u
18 sastavu konvoja roba koja je navedena u deklaraciji, odnosno u prijavi UNPROFOR-
19 a, čisto da nema rezervoara sa duplim dnom, znači da se ne švercuje gorivo, da
20 ne prolazi municija, kao što je prolazila onim... u operaciji *Parachute*, doturu
21 humanitarne pomoći iz vazduha. Eto to je. Tako da je novina.

22 Zašto je on izdvojen ovde i direktno vezan za generala Mladića, ja mislim

23
24
25
26
27
28
29
30

1 da je to čisto tehnička stvar, pošto šema je postojala pre, nije bilo mesta pa
2 je to tako vezano. Međutim, znam da su uglavnom zahtevi dolazili Tolimiru ili
3 zavisi od načelnika štaba komande UNPROFOR-a za Bosna i Hercegovina. Mnogi su
4 dolazili direktno meni, pa sam ih ja vraćao Tolimiru na razmišljanje, Tolimir
5 opet meni sa predlogom, ili Tolimir je išao direktno, i komandant, sa svojim
6 mišljenjem, pa je onda komandant odlučivao da ili ne.

7 P: Generale, kasnije ćemo o tome govoriti detaljnije. No sjetićete se da
8 su Vam pokazani mnogi od tih zahtjeva prolazak konvoja za 1995., a Vi ste
9 identifikovali inicijale i potpise raznih pripadnika Glavnog štaba, generala
10 Mladića, Tolimira, Gvere. S obzirom na to, možete li nam objasniti... znamo za
11 tu civilnu komisiju, ali 1995. godine, da li je Glavni štab i dalje sudjelovao u
12 tom procesu? Kao što smo već imali priliku vidjeti, Vi ste identifikovali
13 inicijale i druge pojedinosti na koje ćemo preći kasnije.

14 O: Pregledajući ta dokumenta, te zahteve i odobrenja ili neodobrenja, ja
15 sam zaključio da je ta komisija funkcionisala i u toku čitave 1995., posebno kad
16 sam povremeno boravio u Glavnom štabu.

17 P: A kakva je bila uloga Glavnog štaba u tome? Mislim da ćete se složiti,
18 primijetili ste da Mladić pravi prijedloge, primijetili ste Tolimirove, Gverine
19 inicijale na tim zahtjevima koji su izneseni za vrijeme postojanja te funkcije.
20 Možete li reći kakvu je ulogu, učešće imao Glavni štab u tom procesu, na osnovu
21 onoga što ste imali priliku da pregledate, a i na osnovu Vaših saznanja koja ste
22 imali iz tog vremena?

23 O: Prvo, jedna ispravka. General Mladić nije podnosio predloge nikome,
24 nego je donosio odluke. Iz tih dokumenata može se vidjeti da često on vraća

25

26

27

28

29

30

1 zahtev UNPROFOR-a ili zahtev ove komisije Tolimiru i Gveri, traži mišljenje. I
2 na par mesta sam video da, recimo, Tolimir se slaže, napiše "da", da konvoj
3 prođe, a Gvero napiše "ne" ili obrnuto. I onda obično sledi ponovo Mladićev
4 paraf koji preseca, odnosno odlučuje, prihvata Tolimirov ili Mladićev /sic/
5 predlog, odnosno kaže "da" ili "ne". To je u slučajevima kada se njih dva ne
6 slože, Gvero i Tolimir. Znači komandantova je poslednja. Nije general Mladić
7 nikada svojim potčinjenim slao predlog, ali jeste tražio mišljenja. Sve u svemu,
8 ova komisija je funkcionisala i u toku čitave 1995. godine.

9 P: Ko je imao konačnu kontrolu, komisija ili Mladić?

10 O: Konačnu kontrolu je imala vojska, Mladić, na kontrolnim punktovima.

11 P: Pogledajmo sada veću sliku. Vi ste govorili o sedam pomoćnika.
12 Pogledajmo sada sljedeći niz ovih boksova sa desna na lijevo. Počecemo od Uprave
13 za avijaciju. Vidjećemo da imamo 6-7 njih, a na kraju ste Vi kao načelnik
14 Glavnoga štaba, i navode se uprave koje su pod Vašom komandom. Da li je to sedam
15 pomoćnika o kojima ste Vi govorili?

16 O: E ovako.

17 Glavni štab, kao celina, imao je pet sektora i dve uprave. Pet sektora su
18 bili pomoćnici komandanta. Prvo je štabni sektor, to je moj sektor. Zatim sektor
19 za moral, vjerska i pravna pitanja, to je generala Gvere sektor. Zatim ovde je
20 po redu pozadinski sektor, general Đukić. Zatim sektor za organizaciju,

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 mobilizaciju i popunu, 1995. general Petar Škrbić; sektor za obaveštajno-
2 bezbednosne poslove, general Tolimir čitav rat.

3 I imamo dve uprave direktno vezane za komandanta, to je Uprava za
4 planiranje, razvoj i finansije, na čelu sa generalom Stevom Tomićem. I imamo
5 Upravu vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane, na čelu sa generalom Jovom
6 Marićem.

7 Prema tome ovih sedam - pet sektora i dve uprave - su direktno vezane za
8 komandanta; njihovi načelnici su i pomoćnici komandanta. Ostale uprave nisu
9 direktno vezane za komandanta, nego su vezane za svoje načelnike sektora.
10 Konkretno da idemo, prva, Uprava za operativno-nastavne poslove, to je uprava
11 generala Miletića, vezana je za mene. Za Tolimira su vezane dve uprave - za
12 obaveštajne poslove i uprava za bezbednost, Beara.

13 Je l' treba još neka uprava ili sektor?

14 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Ja bih htio da napravim jednu
15 ispravku na transkriptu.

16 Stranica 41, redak 7, tu piše "general Mladić", ali zapravo nije bio
17 general Mladić, nego general Marić. On je bio načelnik Uprave za
18 vazduhoplovstvo.

19 Možete nastaviti, gospodine McCloskey.

20 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala.

21 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Samo trenutak, sudija Nyambe ima
22 jedno pitanje.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA NYAMBE: [simultani prevod] Hvala Vam.

2 Na strani 38, u retku 23 do 25, Vi ste spomenuli operaciju *Parachute*.
3 Možete li nam objasniti u čemu se sastojala ta operacija? Hvala Vam.

4 SVEDOK: Operacija *Parachute* je doturanje humanitarne pomoći u enklave
5 putem aviona, bacanjem materijala padobranima. Avioni su leteli... ne znam ja
6 čija je to odluka, mislim da je odluka Saveta bezbednosti, da bi se ubrzalo
7 snabdevanje stanovništva u enklavama i valjda da bi se učinilo bezbednijim, a
8 moja razmišljanja iz tog vremena su bila - da bi se tom operacijom mogla
9 doturati i nedozvoljena sredstva. Nekoliko padobrana, pošto je to bacano sa
10 velike visine, mislim oko 10.000 metara, nekoliko padobrana vetar je odneo na...
11 preko položaja Vojske Republike Srpske. Mislim da su to bila tri ili četiri
12 slučaja. Koji god smo otvorili, kad su udarili u zemlju, nađeno je, recimo, znam
13 kod Srebrenice, odnosno između Srebrenice i Milića, nađena je municija za
14 mitraljez 12,7 mm, pakovana u kese, odnosno vreće za brašno. Onaj ko je otvorio
15 padobran, prvo mu je palo u ruke da brašno ne može toliko da bude teško.

16 Mi nismo mogli uraditi ništa drugo, nego jedino da o svakom takvom
17 slučaju obavestimo UNPROFOR, jel nismo mogli narediti gde je to pakovano, u
18 Njemačkoj ili Italiji, nismo mogli narediti da to ne rade. Ali smo mogli
19 upozoriti UNPROFOR i UNPROFOR je registrovao sve te slučajeve. Da li je
20 otklanjao ili nije, ne znam. Ja mislim da je ta operacija trajala nekoliko
21 meseci, takav način snabdevanja, pa verovatno zbog našeg dosađivanja da se
22 enklave snabdevaju municijom i vojnom opremom to je prekinuto. Obrazloženje je

23

24

25

26

27

28

29

30

1 bilo da je to neekonomičan način dotura humanitarne pomoći.

2 SUDIJA NYAMBE: [simultani prevod] Hvala.

3 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Gospodine McCloskey, izvolite.

4 G. McCLOSKEY: [simultani prevod]

5 P: Generale, čini mi se da ste rekli da pomoćnici komandanta iznose
6 predloge i kroz Vas ih onda iznose pred generala Mladića, odnosno Vi ste taj
7 koji ih predočava generalu Mladiću. Da li su ti pomoćnici komandanta bili u
8 mogućnosti da direktno iznose svoje predloge generalu Mladiću ili je... ukoliko
9 su to hteli ili čak i slučaju da ste Vi prisutni, dakle u Vašem prisustvu?

10 O: Mislim da se nismo razumeli. Pomoćnici komandanta, ostali pomoćnici
11 podnose predloge komandantu, a ja slušam te predloge i uzimam ono što smatram da
12 će mi trebati kad budem podnosio konačan predlog o borbenoj upotrebi jedinice.
13 Tako da svaki od njih referiše, odnosno direktno predlaže komandantu, a druga je
14 stvar što ja to slušam i što mi to pomaže da oformim svoj predlog. Jel predlozi
15 se oformljuju u toku trajanja sastanka.

16 Izuzetno nekad mogu i sam da pripremim predloge, ali ih moram u toku
17 njihovog referisanja menjati. Jer nisam ja veći stručnjak za bezbednost od
18 Tolimira, i ako čujem od njega neki pametan predlog, ja ga uvrštavam u svoj, jel
19 ima, recimo, tačka u borbenoj zapovesti ili direktivi "obezbeđenje borbenih
20 dejstava". I ja, normalno, uzimam ono što je Tolimir predložio komandantu, da ne
21 izmišljam nešto drugo.

22 Tako da mislim da smo se pogrešno razumeli. Pomoćnici komandanta ne

23

24

25

26

27

28

29

30

1 predlažu meni, nego predlažu komandantu, a ja to samo slušam i uvažavam ili ne
2 uvažavam za svoj predlog.

3 P: Hvala na objašnjenju. I šta se onda događalo sa predlozima, da bismo
4 završili s tom temom?

5 O: I to sam rekao. Kad se završi predlaganje, komandant obično daje
6 pauzu. Kažem obično, međutim ne mora da znači. Može da je dobro pratio sam,
7 oformio odluku, i onda kaže... dve mogućnosti su - da kaže odlučio sam i
8 izdiktira odluku, a može da napravi pauzu, da se sam malo preračuna, sklopi
9 odluku, pozove nas ponovo i saopšti odluku.

10 U sistemu odlučivanja, svaki od nas pomoćnika se bori za svoj predlog, i
11 ja, i Tolimir, i Gvero, i svi koliko nas ima tu. Međutim, onog momenta kad
12 komandant kaže "odlučio sam", nas svih sedmorica postajemo vatreni izvršioci te
13 odluke, bez obzira da li je ona u duhu mog predloga ili nije. To je princip
14 subordinacije. I imali smo komandi korpusa gde načelnik štaba predloži,
15 komandant odluči drugačije, a načelnik štaba posle radi po svom. Takve komande
16 se obično raspadaju, mi ih rasformiramo, pregrupišemo ih. Komandant i načelnik
17 štaba moraju biti na istom talasu, odnosno načelnik štaba mora biti na talasu
18 komandanta.

19 P: U redu.. A u slučaju... recimo da zamislimo hipotetičku situaciju u
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 kojoj general Tolimir iznosi neki predlog koji general Mladić prihvati, i on
2 zatim izdaje naređenje u skladu sa tim predlogom, a koji se, recimo, odnosi na
3 obaveštajno-bezbednosnu funkciju. Koje bi u tom slučaju bile obaveze generala
4 Tolimira u izvršenju, praćenju ili šta bi... koja bi njegova bila uloga u vezi
5 sa tim naređenjem, da izvršava, prati ili ima bilo kakvu ulogu?

6 O: Ako se ne slaže Tolimirov predlog sa Mladićevom odlukom, Tolimir
7 izvršava Mladićevu odluku, bez obzira kakva ona bila.

8 P: Dobro, ali u situaciji gde obojica imaju isto mišljenje - Tolimir je
9 izneo predlog, Mladić ga prihvatio i izdaje naređenje - koja je onda obaveza
10 Tolimira? Kako on izvršava to naređenje? Koja je njegova obaveza kao načelnika
11 Glavnog štaba za nešto što bi se odnosilo na korpus, na primer.

12 O: Bojim se...

13 PREVODILAC: Ispravka prevodioca: koja je njegova obaveza kao načelnika
14 jednog od sektora u Glavnom štabu?

15 SVEDOK: Izvršava odluku komandanta, bez obzira da li se ona slagala sa
16 njegovim predlogom ili ne.

17 G. McCLOSKEY: [simultani prevod]

18 P: Ja to razumem. A kako bi on to izvršio? Recite nam, molim Vas, samo
19 koje bi njegove obaveze, odnosno odgovornosti bile, načelno govoreći, samo da
20 bismo stekli predstavu o tome kakva je obaveza, odnosno odgovornost bilo kog
21 pomoćnika komandanta čiji se predlog pretoči u naređenja.

22 O: Pa piše naređenje potčinjenoj jedinici onako kako je on predložio,
23 odnosno kako je komandant odlučio, i posle prati izvršenje tog naređenja u duhu
24 komandantove odluke.

25 Ne znam da li ste me... Ukoliko komandant nije prihvatio moj predlog, ja
26 izvršavam njegovu odluku, bez obzira što se s njom ne slažem. A ako je
27 prihvatio, onda s tim lakše je... lakši je posao za obojicu.

28
29
30

1 P: A mene upravo ta situacija interesuje i to je ono o čemu sam Vas
2 pitao. Vi kažete da bi u tom slučaju pomoćnik komandanta, recimo u ovom slučaju
3 Tolimir, pratio izvršenje odluke. Šta to znači u vojnom smislu? Šta znači
4 pratiti?

5 O: Pratiti izvršenje odluke znači da li potčinjena jedinica koja je
6 dobila tu odluku, da li je izvršava onako kako je komandant naredio, odnosno
7 odlučio. Ako... khm... Pardon. Ako jedinica, odnosno potčinjeni komandant radi
8 nešto drugo, Tolimir je dužan da ga usmerava u duhu komandantove odluke nekim
9 dopunskim naređenjima, objašnjenjima, lično da ode pa da kaže komandantu ne
10 radiš to u duhu komandantove odluke... u duhu odluke komandanta Glavnog štaba,
11 nego izmišljaš nešto svoje, znači da ga drži u kursu komandantove odluke.

12 P: A koliko dugo će pomoćnik komandanta pratiti izvršenje takve odluke,
13 u ovom slučaju, recimo, Tolimir?

14 O: Dok god se zadatak ne izvrši.

15 P: U redu. Sada bih Vas zamolio da nam pomognete svojim znanjem i
16 iskustvom u razumevanju nekih od ovih sektora ili uprava. Sudsko veće je čulo
17 ovde već neka svedočenja o nekim od tih sektora, ali ja bih samo sada Vas
18 zamolio da nam kratko kažete nešto o načelnicima raznih sektora, odnosno uprava
19 o kojima Vas budem pitao.

20 Da počnemo najpre s Vaše strane, dakle levo. Vi ste već malo nešto rekli
21 o generalu Miletiću. On je bio načelnik Uprave za operativno-nastavne poslove;
22 je li tako?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da.

2 P: Već ste nam rekli i to da je on bio Vaš zamenik i da Vas je ponekad
3 zamenjivao, kada ste bili odsutni, i vodio one sastanke. Ali možete li nam
4 jednostavno u par minuta opisati koja su bila njegova zaduženja i odgovornosti
5 kao načelnika Uprave za operativno-nastavne poslove, osim onoga što ste nam već
6 rekli... pored toga.

7 O: Njegovi svakodnevni poslovi kao načelnika uprave - ne govorim kao mog
8 zamenika - bili su: prikuplja i analizira izveštaje iz potčinjenih komandi; na
9 onom večernjem sastanku saopštava težišne probleme iz tih izveštaja potčinjenih
10 komandi i daje svoje mišljenje kako rešiti koji problem; sastavlja izveštaje i
11 šalje izveštaje Vrhovnoj komandi; izrađuje sva borbena naređenja, informacije,
12 obaveštenja vezana za odluku komandanta prethodnog jutra, znači autor je svih
13 borbenih dokumenata; u mojoj odsutnosti, pored tog što radi, obavlja i dnevne
14 poslove načelnika štaba, a to je kontrola tih naređenja koja radi njegova
15 uprava, potpisuje izveštaje Vrhovnoj komandi, direktno se obraća komandantu za
16 neke probleme u štabu, odnosno u štabnom sektoru, znači obavlja one svakodnevne
17 poslove koje radi načelnik štaba kad je tu. To mu dođe kao dodatna dužnost, jer
18 on, po formaciji, zamenjuje načelnika štaba. I zamenjivanje može da traje do 30
19 dana. Ako se načelnik štaba ne vrati u Glavni štab, a obično se nalazio modus da

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 se ja pojavim jednom u mesec dana u Glavnom štabu, tako da se ne bi vršile
2 kadrovske promene u štabu.

3 P: U redu. A recite nam koliko je važan bio taj posao oficira za
4 operativne poslove. Vi ste nam, setiće te se, opisali to na prošlom suđenju u
5 predmetu *Popović*.

6 O: Pa ja sam tada rekao da je operativac u jednoj komandi ili štabu duša
7 te komande. Kod njega se slivaju svi podaci iz potčinjenih jedinica. Od njega
8 odlaze sve informacije potčinjenim i pretpostavljenim komandama. Znači čovek,
9 naj... najkraće rečeno skretničar na jednoj raskrsnici gde se ukršta masa
10 podataka, on je taj koji ih kanališe u pravim smerovima; jednostavno, čovek koji
11 u jednoj komandi sve zna ili sve treba da zna, i ono što radi komandant i ono
12 što radi poslednji vojnik u vojsci, izvršilac.

13 P: U redu. Ovo je možda pravi trenutak, jer Vi ste više puta rekli da je
14 u Vašem odsustvu on imao druga važna zaduženja. Recite nam gde ste se Vi
15 nalazili 1995. godine, najveći deo 1995. godine.

16 O: Pa ovako. Od 1. januara 1995. negde do kraja februara sam bio na
17 zapadu, u Drvaru. U stvari od 30. oktobra 1994. pa do kraja februara 1995. sam
18 bio na zapadu. Početkom marta sam se pojavio u Glavnom štabu radi pripreme
19 godišnje analize rata ili borbene gotovosti Vojske Republike Srpske, da bih
20 negde od 6. do 12. marta ponovo otišao na zapad jel sam odgovarao za taj deo
21 fronta posle bihaćke operacije.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Od 12. marta do 3. maja bio sam u Glavnom štabu, međutim iz Glavnog štaba
2 sam bio vezan front na Savi prema zapadnoj Slavoniji, da bih 3. maja, po odluci
3 Vrhovne komande prešao u Gradišku za organizaciju odbrane Republike Srpske sa
4 pravca hrvatske teritorije - ona poznata hrvatska operacija "Bljesak". Mislim da
5 sam na zapadu ostao negde do 18-og.

6 18. marta sam se pojavio ponovo u Glavnom štabu i bio sam neprekidno do
7 29. maja. U međuvremenu sam izvodio odbrambenu operaciju od agresije NATO pakta
8 na Republiku Srpsku, 24., 25. i 26. maj, da bih na duplu... dvostruku
9 intervenciju komandanta 2. krajiškog korpusa generala Tomanića, 29. maja ponovo
10 bio upućen na zapad, odnosno u Drvar jer su Muslimani prekršili ono čuveno
11 Carterovo i napali su ponovo preko Une prostor Republike Srpske, a Hrvati su
12 počeli svoju ofanzivu protiv Republike Srpske i Republike Srpske Krajine poznate
13 pod nazivom "Oluja".

14 Kad smo već kod oluje, mislim da je nepravilno... ja sam pokušavao to
15 nekoliko i u ovom Sudu i u sredstvima javnog informisanja da demantujem hrvatsku
16 tvrdnju da je "Oluja" počela 4. augusta 1995. a završena 5. augusta 1995.
17 "Oluja" je počela 4. juna 1995., a završena je negde 15. oktobra 1995. Doduše,
18 završena je ne pod nazivom "Oluja", nego pod nazivom "Južni potez". Ali se
19 radilo o istoj grupaciji oružanih snaga.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Od 29. maja pa neprekidno do negde 15. oktobra sam proveo na zapadu.
2 Došao sam nekoliko dana pred postizanje Dejtonskog sporazuma.

3 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Da Vas smo pitam, molim Vas. Vi
4 ponovo kažete da ste od maja do oktobra bili na zapadu. Hoćete li, molim Vas,
5 samo da nam konkretnije kažete šta to tačno znači?

6 SVEDOK: Rukovodio sam borbenim dejstvima Vojske Republike Srpske na
7 frontu u Bosanskoj Krajini, znači na rijeci Uni, planini Dinari... i uglavnom to
8 je. Izvodio sam odbranu od muslimanskih snaga iz reona Bihaća, bezbednosne zone
9 Bihaća, i odbranu od hrvatskih... od Hrvatske vojske iz Livanjskog polja, sa
10 planina Golije, Staretine, Šatora, Cincara, Vitoroga... Bojim se da neko brdo
11 nisam preskočio.

12 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Dobro. A hte bih sada da se vratim na
13 nešto o čemu je bilo reči ranije, naime o onim sastancima u Glavnom štabu koji
14 su se održavali uveče. Gde su održavani ti sastanci u tom periodu?

15 SVEDOK: Sastanci su održavani u operativnom centru Glavnog štaba. To je
16 jedna od većih... najveća prostorija u onim barakama u kojima smo bili smešteni.
17 I tim sastancima, rekao sam već, prisustvovali su pomoćnici komandanta, ako su
18 bili tu. Ako neki nije bio tu, onda njegov zamenik. I prisustvovao taj dežurni
19 rukovodeći tim.

20 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] A gde su se nalazile te barake?

21 SVEDOK: Barake su se nalazile u Crnoj Rijeci, rekao sam već, devet
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 kilometara severoistočno od Han Pijeska. Na jednom proplanku mi smo zatekli dve
2 barake tog 11. maja, pa smo u toku rata napravili još jednu, treću. Bio je to
3 skučen prostor jel smo mi u tim barakama i spavali i radili. Koliko je bio
4 skučen prostor dovoljan dokaz je da smo general Mladić i ja imali jednu
5 kancelariju. Obično ak je Mladić tu, ja nisam, i obrnuto. Pa smo koristili jednu
6 kancelariju zbog uštede prostora.

7 Pored tih baraka, imali smo podzemno komandno mesto udaljeno od baraka
8 jedno kilometar. Bilo je pod zemljom - mislim 471 metar pod zemljom - ispod vrha
9 Veliki Žep, kojeg smo posedali u slučaju pretnje NATO udara ili u toku NATO
10 udara. Kompletan Glavni štab je prelazio u to podzemno komandno mesto, koje je
11 bilo autonomno za šest meseci za oko 500 ljudi. U stvari bio je to mali podzemni
12 grad.

13 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Hvala.

14 Sudija Mindua ima pitanje.

15 SUDIJA MINDUA: [simultani prevod] Gospodine svedoče, generale
16 Milovanoviću, vidim da od maja 1995. godine pa do oktobra 1995. godine Vi ste
17 bili na istoku i tamo ste učestvovali u borbama protiv Hrvata koji su se borili
18 protiv Republike Srpske i Krajine. A to je borba koja je počela još u junu 1995.
19 godine. Istovremeno, ako pogledam ovaj organigram i organizacionu shemu Glavnog
20 štaba VRS-a u julu 1995. godine, vidim da ste Vi pomoćnik, odnosno zamenik
21 komandanta načelnika Glavnog štaba. Kako ste Vi objedinjavali te dve funkcije,

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 dakle funkciju zamenika komandanta i osobe koja je bila odgovorna za borbu
2 protiv Hrvata u svojstvu načelnika, odnosno zamenika načelnika štaba koji je bio
3 zadužen za vojne operacije protiv Hrvata na istoku zemlje 1995?

4 SVEDOK: Prvo, radi se o zapadu zemlje, a ne istoku.

5 Ja sam bio i pomoćnik komandanta za vojne operacije, prevedeno na jezik
6 NATO-a. Znači moja obaveza je bila planiranje operacija i, ako komandant naredi,
7 izvođenje operacija. Praksa je bila ovakva, da ja isplaniram, odnosno moj sektor
8 isplanira operaciju, i komandant obično određuje mene kao glavnog planera da
9 počnem sa izvođenjem operacija, zato što ja imam pravo da menjam ako nešto nije
10 u redu. Jer borba nije tako lako predvidiva stvar. Da nešto ne ide u početku po
11 planu koji sam ja napravio, a koga je komandant ili vrhovni komandant odobrili,
12 ja mogu da menjam na licu mesta nešto; neću poslati tamo dve brigade, poslaću
13 jednu ili ću poslati tri. Znači lice koje... mogu na licu mesta da menjam
14 početni plan. Obično ako ja počnem operaciju i ona ide dobro, onda me komandant
15 ostavlja tamo da je dovedem do kraja.

16 Inače, princip komandovanja u Glavnom štabu: ukoliko u jednoj operaciji
17 učestvuju dva i više korpusa, operacijom komanduje komandant, komandant Glavnog
18 štaba. Međutim, ako se na nekom delu ratišta, pošto je ratište Republike Srpske
19 dugo oko 760 kilometara a široko od pet do 150 kilometara, ako se još negde

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 izvodi operacija korpusnog nivoa, onda komandant obično određuje... on ostaje
2 tamo gde je većina, a mene ili nekog drugog svog pomoćnika šalje na taj drugi
3 deo fronta za rukovođenje operacijom - ovog puta na zapadu.

4 Prvo, ja sam proveo na zapadu kraj 1994. i početak 1995. izvodeći onaj
5 protivudar prema Bihaću. Rekao sam već da je 5. muslimanski korpus narušio ono
6 Carterovo primirje, i počev od 13. januara polako da nam gricka teritoriju,
7 prešao je Unu, narušio primirje, i do 12. februara je uzeo deo teritorije na
8 planini Grmeč, ponovo. Ja sam napravio novi plan protivudara ka Bihaću. I taj
9 plan je odobrila Vrhovna komanda.

10 Dva puta komandant 2. krajiškog korpusa traži da lično ja dođem na taj
11 deo fronta. Ne znam kakva je motivacija komandanta korpusa bila. Prvi put sam to
12 odbio. To je bio negde početak maja - vreme dok sam ja bio u Gradišci boreći se
13 protiv "Bljeska".

14 Kad sam se vratio u štab, negde 25. maja komandant korpusa šalje
15 zahtev... ultimativan zahtev Glavnom štabu da ja dođem na taj deo fronta, inače
16 on će napustiti planinu Plješevicu i... mostobran sam ja napravio prethodne
17 godine kod Krupe na Uni. Ja sam to opet odbijao generalu Mladiću i vrhovnom
18 komandantu Karadžiću, zato što nisam hteo da se vežem kao načelnik štaba za
19 jedan deo fronta.. ratišta Bosne i Hercegovine... ratišta Republike Srpske.

20 Međutim, ovde prisutni general Tolimir me ubedio da prihvatim taj poziv,
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 zato što sam najbolje poznavao 2. korpus, dobro sam poznavao tu sadejstvujuću
2 vojsku, Srpsku vojsku Krajine i dobro sam poznavao prostor. I videvši da je đavo
3 odnio šalu, da ovaj komandant je uporan, prihvatio sam da odem i otišao sam 29.
4 maja.

5 4. juna sam počeo taj protivudar, drugi, ka Bihaću. Za hrvatske strane
6 iz Livanjskog polja nije nam pretila nikakva opasnost. Ja sam čak neka oruđa
7 artiljerijska povukao sa glamočkog fronta, prebacio ih na bihaćki front. Ujutru
8 smo počeli 4. u nedelju u 4.00 sata. Za negde dva sata smo probili muslimanski
9 front ka Bihaću...

10 SUDIJA MINDUA: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine svjedoče za sva
11 ova razjašnjenja o Vašim aktivnostima na zapadu. No, sjetićete se, maločas smo
12 govorili o akademiji za komandne... kolegijumu komandnih oficira. Dok ste bili
13 na zapadu, da li ste mogli da prisustvujete ili niste mogli ovim sastancima
14 kolegijuma komandanata koji su se odvijali u to vrijeme?

15 SVEDOK: Nisam mogao da prisustvujem i nisam prisustvovao, zato što nije
16 bilo potrebe jer sam ja na zapadnom frontu dobio zadatak, dugoročni zadatak da
17 se branim od hrvatske operacije "Oluja". I tako da meni nije trebalo ništa
18 menjati. Jedino, što sam ja putem telegrama ili telefona tražio pojačanja, itd.
19 Jednostavno, nisam prisustvovao i nije trebalo da prisustvujem. Prisustvovao sam
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 onda kada me je komandant pozvao. To je za pripremu one analize borbene
2 gotovosti za prethodnu godinu.

3 I prisustvovao sam u Glavnom štabu jednom kada je ispraćan general
4 Živanović u penziju, komandant Drinskog korpusa. To je takav običaj bio da se
5 sastanu... prikupe svi generali. I mene je komandant pozvao; ja sam došao 19.
6 jula. 20. je bio ispraćaj. 22. ja sam već bio u Drvaru. Tako da je samo jedan
7 taj izuzetak. I... da, samo dva puta sam pravio taj prekid. Mislio sam...

8 SUDIJA MINDUA: [simultani prevod] Hvala Vam.

9 A sada moje posljednje pitanje. Kad Vi niste bili prisutni, da li je bio
10 neko ko Vas je zamjenjivao privremeno u okviru strukture Vojske Republike Srpske
11 kada ste bili daleko, kad ste se bavili drugim operacijama? Da li je bilo
12 potrebno imenovati privremenog zamjenika komandanta?

13 SVEDOK: Mene... mene je zamenjivao general Miletić, po formaciji. Moja
14 odsutnost iz štaba do 30 dana nije iziskivala nikakvu novu naredbu za Miletića,
15 ništa, nego je on jednostavno nastavljao moj posao u štabu.

16 SUDIJA MINDUA: [simultani prevod] Dobro. Hvala Vam.

17 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Izvolite nastaviti, gospodine
18 McCloskey.

19 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

20 P: Možete li nam sada reći da li ste dobili konkretno naređenje od
21 generala Mladića kojim Vam odobrava da komandujete operacijom, koju ste opisali,
22 od 29. maja, a koja se odvijala na zapadu?

23 O: Da. Ja sam dobio naređenje od generala Mladića da idem na zapad da
24 izvedem protivudar prema Bihaću. Počeo sam, međutim tog istog dana Hrvati su

25

26

27

28

29

30

1 napali Vojske Republike Srpske iz Livanjskog polja preko sela Peulje ka Grahovu.
2 Cilj Hrvata... to nisam saznao tog dana, nego narednih dana - cilj Hrvata nije
3 bila Republika Srpska, nego cilj Hrvata je bilo zauzimanje Knina. Nisu to mogli
4 uraditi iz Dalmacije, da li zbog zemljišta ili ne znam zbog čega, nego su došli
5 na ideju da to urade obuhvatnim manevrom preko teritorije Bosne i Hercegovine. I
6 to treba da kažem...

7 P: Dobro, generale. Hvala Vam. Samo sam htio da razjasnim to da ste Vi
8 zapravo dobili komandnu funkciju na zapadnom frontu.

9 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Izvinite što Vas prekidam, gospodine
10 McCloskey. Imamo problem, jer transkript ne radi u elektronskoj sudnici. Nadam
11 se da će raditi *LiveNote*. Da, radi.

12 [Pretresno veće i sekretar se savetuju]

13 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Predstavnik Sekretarijata upravo
14 predlaže da sada napravimo pauzu, jer imamo problema, i sa mikrofonom, i sa
15 elektronskom sudnicom, odnosno transkriptom u elektronskoj sudnici, imamo i
16 drugih tehničkih problema. Pa se slažem da bi trebalo sada da napravimo pauzu, a
17 za vreme pauze bi to sve trebalo da bude razriješeno.

18 Ako svima odgovara, sada ćemo napraviti pauzu i nastaviti 12.40h.

19 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

20 ... Početak pauze u 12.09h

21 ... Sednica nastavljena u 12.44h

22 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

23 Izvolite sjesti.

24 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Gospodine McCloskey, izvolite
25 nastaviti.

26 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala Vam.

27 P: Generale, mi smo prekinuli u trenutku kada ste razjasnili da Vam je
28
29
30

1 general Mladić dao komandnu funkciju na zapadnom frontu potkraj maja 1995.
2 godine. Vi ste objasnili politiku sklanja generala iz Glavnog štaba ukoliko su
3 sudjelovala u tome dva korpusa. I nešto drugo ste govorili na istu temu, no
4 praktično, sve vrijeme tokom rata, da li ste Vi i drugi pomoćnici iz Glavnog
5 štaba upućivani da preuzmete komandne položaje ili važne položaje na raznim
6 ratištima tokom rata?

7 O: To je bila stalna praksa komandanta, da svoje pomoćnike šalje bilo u
8 komandnoj ulozi bilo u kontrolnoj ulozi. Pored mene, znam da je jednom prilikom
9 poslao generala Gveru na olovski front - to je između Sarajeva i Olova -
10 izvođena je operacija "Prsten", ne "Prsten 2", nego "Prsten". I znam da je Gvero
11 tada komandovao. Tu su bili delovi Sarajevsko-romanijskog korpusa i bilo je deo
12 prištapskih jedinica, mislim, 65. zaštitni puk. Znači više od jednog korpusa, i
13 general Gvero komandovao.

14 Ne sjećam se da je neko drugi komandovao operacijama... Pardon. Slao je
15 tadašnjeg načelnika artiljerije pukovnika Masala Dragišu u gornje Podrinje, koji
16 je komandovao privremenim sastavima operativne i taktičke grupe, i dao mu
17 ovlaštenja da komanduje.

18 P: I sudi je i mi smo čuli da su postojali pomoćnici komandanata na svim
19 nivoima - na nivou brigada, korpusa, Glavnog štaba - i da su sa njima saradivali
20 stručnjaci, kao što su bili general Gvero za moral i vjerska pitanja, general
21 Tolimir za obavještajna i bezbjednosna pitanja. Vi, kao general, možete li da
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nam kažete kako to da je osoba koja je bila toliko stručna na nekom određenom...
2 u nekom određenom domenu, kakvog je mogla imati učinka i koliko je efikasna
3 mogla imati u rukovođenju i praćenju nekog određenog ratišta?

4 O: Nisam razumeo na kojeg stručnjaka mislite. Jel postoje u vojsci dvije
5 vrste stručnjaka. Postoje opšte-vojni komandanti, odnosno stručnjaci, i postoje
6 specijalizovani stručnjaci, kao što je, recimo, Tolimir bio za obaveštajno-
7 bezbednosne poslove, ili Gvero za pitanja morala, ili i jedno i drugo. General,
8 samim postankom ili dobijanjem čina generala, bez obzira koje je specijalnosti
9 ranije bio, je osposobljen za opšte-vojno komandovanje. Može intendant... oficir
10 intendant pukovnik da postane general i on je osposobljen, putem polaganja
11 ispita ili ne znam čega drugog, da komanduje opšte-vojnim jedinicama.

12 Konkretno u našoj vojsci, neka koincidencija, mi smo imali šest
13 komandanata brigada oficiri saobraćajne službe; imali smo šestoricu finansijske
14 službe a komanduju brigadama; i imali smo šestoricu vezista - kažem
15 koincidencija, 666 - koji nisu imali veze sa pešadijom, sa oklopnim jedinicama,
16 sa artiljerijom, ali su uspešno komandovali brigadama.

17 P: Dobro. Vi ste spomenuli u kojem vremenskom periodu ste bili odsutni
18 iz Glavnog štaba. Kad ste se pripremali za prošlo suđenje, da li ste imali
19 priliku da pročitate izveštaj iz Glavnog štaba upućenom Predsjedništvu, da
20 vidite na čije ime su oni upućivani?

21 O: Ja mislim da sam pregledao sve izveštaje koji s upućivani u toku
22 1995. godine. Upućivani su iz Glavnog štaba na ličnost vrhovnog komandanta
23 gospodina Karadžića.

24 P: A pod čijim imenima su oni upućivani?
25
26
27
28
29
30

1 O: Potpisnik većine njih bio je general Miletić, kao moj zamenik, s tim
2 što ih je nepravilno potpisivao kao "zastupa načelnika štaba". On nije mene
3 zastupao, jel to je pravna kategorija - zastupanje - on je mene zamenjivao. I
4 trebao je da potpisuje "za načelnika štaba", međutim on je potpisivao po
5 inerciji "zastupa načelnika štaba". Prateći suđenja ovde i posle mog
6 svjedočenja, video sam da je svjedok pukovnik Nedeljko Trkulja, koji je bio
7 autor tih izveštaja, priznao svoju grešku da je on to mahinalno... da nije
8 razmišljao, da je mahinalno radio.

9 P: Da li ste time što ste pregledali sve te izvještaje i time što ste
10 vidjeli svoje ime ili ime generala Miletića, da li Vam je to pomoglo da povežete
11 taj vremenski period i dane kada ste bili u Glavnom štabu a kada niste?

12 O: Ja kad sam se vratio u Glavni štab nisam čitao dokumenta koja... čija
13 vrednost je vremenski prošla. Jel jednostavno nisam imao vremena da se vraćam
14 unazad. Čitao sam one izveštaje koje je trebalo ja da potpišem u tim momentima
15 kad sam bio u Glavnom štabu. A ono što je prošlo uglavnom nisam čitao, to me
16 Miletić upoznavao šta je... ako je bilo nešto, ovako usmeno me upoznavao, jel
17 ipak nije bilo vremena da se prelistava prošla arhiva. Jedino što sam ih ovde u
18 ovoj zgradi pročitao, ali nekoliko godina kasnije.

19 P: To je moje pitanje. Kada ste mogli da ih pročitate u ovoj zgradi,
20 činjenica što je Vaše ime bilo na nekima tokom 1995. godine, a Miletićevo na
21 većini, da li Vam je to pomoglo da kažete kada ste možda bili u Glavnom štabu a
22 kada niste?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Uglavnom da, jer ipak nisam mogao da se sećam svih tih segmenata kad
2 sam dolazio u Glavni štab. Ali po mojim potpisima sam znao da sam u to vrijeme
3 boravio u Glavnom štabu.

4 P: Možete li nam ukratko objasniti? Pošto ste rekli da "zastupa", da je
5 to bio formalni termin koji Trkulja nije korektno koristio, kažite nam ukratko
6 šta je zapravo "zastupanje" značilo i kako se koristilo.

7 O: Pa, najlakše mi je to objasniti na nekoj komandnoj ulozi.

8 Recimo, komandant brigade se razboli i iznenada napusti jedinicu. Do
9 mesec dana, odnosno do 30 dana zamenjuje ga njegov formacijski zamenik, odnosno
10 načelnik štaba. Međutim, ako ta odsutnost komandanta traje duže od 30 dana,
11 pretpostavljeni starešina toj brigadi, komandant korpusa, određuje lice koje će
12 ga zastupati i piše naredbu. I taj ko dobije tu titulu "zastupa" ima sve
13 prinadležnosti komandanta brigade. "Zastupanje" može da bude, po tadašnjem
14 zakonu, ne znam sada, može da bude najduže šest meseci. Posle šest meseci, ili
15 se piše nova naredba o zastupanju, ili se određuje novo lice za komandanta
16 brigade, ili se komandantom brigade, opet putem naredbe, imenuje to lice koje je
17 dotada zastupalo.

18 Znači "zastupanje" je pravna kategorija. Tu se menja i položajna grupa,
19 odnosno platna grupa. Čovek, jednostavno, dobija sva prava pravog komandanta, a
20 kao zastupnik nema baš sva prava. Na kraju nema novčane prinadležnosti. I obično
21 stoji "zastupa" pored svoje redovne dužnosti.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Možda je čudno zašto, pošto sam ja bio odsutan duže od šest meseci iz
2 Glavnog štaba, zašto Miletić nije dobio taj status "zastupa" Nije ga dobio, zato
3 što sam ja bio na ratištu. Ja nisam bio van Vojske Republike Srpske. I bez
4 obzira gde se ja nalazio na ratištu, ja zadržavam funkciju načelnika štaba, a
5 Miletić me samo zamenjuje. Nisam bolestan, nisam nesposoban, nego izvršavam
6 drugi zadatak štaba.

7 P: Hvala. To je sve što sam Vas htio pitati u vezi sa dijelom koji se
8 odnosi na operativne djelatnosti i na obuku.

9 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Izvinite, godine McCloskey, sudija
10 Nyambe ima pitanje.

11 SUDIJA NYAMBE: [simultani prevod] Hvala Vam.

12 Upravo ste objasnili šta se dešavalo kada je isteklo tih 30 dana. Kako
13 se opisuje ili kako se naziva ovo što je prethodilo isteku tih 30 dana? Kako se
14 opisuje osoba koja zastupa na tom položaju?

15 SVEDOK: Ja mislim da sam objasnio pojam "zastupanje", da je to usled
16 sprečenosti... fizičke sprečenosti nekoga da obavlja svoj posao, određuje mu se
17 zastupnik. A ako neko nije fizički sprečen, nego je na nekom drugom zadatku u
18 istoj vojsci, onda ga zamenjuje njegov... najviši starešina u njegovom organu.

19 Konkretno Miletić je bio u štabnom sektoru najstariji posle mene i on je
20 mene zamenjivao, i trebao je dokumenta da potpisuje sa "za". Znači stoji
21 "načelnik štaba Manojlo Milovanović", Miletić stavlja samo "za" i ide paraf.

22 SUDIJA NYAMBE: [simultani prevod] Mislim da nisam bila dovoljno jasna u
23
24
25
26
27
28
29
30

1 svom pitanju, a to je zbog toga što ne mogu da pronađem baš taj deo u zapisniku,
2 o kome sam htela da Vas pitam.

3 U objašnjenju ranije i ovom sada, Vi ste rekli da "zastupanje", kako sam
4 ja shvatila, da se to upotrebljava za nekoga ko Vas zamenjuje nakon što istekne
5 30 dana. A moje pitanje je bilo: a kako se zove osoba koja Vas zamenjuje,
6 odnosno zastupa pre nego što istekne 30 dana? Da li je to isto to? Da li je to
7 isto zastupanje, recimo, ako Vas neko zamenjuje dve nedelje, tri nedelje ili 25
8 dana?

9 SVEDOK: Nije. "Zastupanje" je pravna kategorija, piše se naredba o
10 zastupanju. A "zamenjuje" nije pravna kategorija i ne piše se nikakva naredba,
11 nego se ide po inerciji i po logici stvari.

12 SUDIJA NYAMBE: [simultani prevod] Hvala.

13 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Mogu li samo da kažem da nismo
14 dobijali francuski prevod, odnosno dobijali smo francuski prevod na engleskom
15 kanalu.

16 No, sad je u redu.

17 Dobro, sad Vas da pitam: u ovom periodu od 30 dana, da li je zamenik
18 osoba koja je inače na tom položaju kao lice koje zamenjuje komandanta čiji je
19 zamenik, bez da se pri tom upotrebljava ili primenjuje neki karakterističan
20 termin za tu osobu? On je samo zamenik, je li tako, u tom periodu od 30 dana?

21 SVEDOK: Gospodine sudija, najkraće rečeno, on je vršilac dužnosti lica
22 koje je odsutno. Znači on obavlja... Miletić je obavljao moje poslove u štabu
23 dok sam ja odsutan, a to je pregled pošte, pisanje izveštaja, prihvatanje izveštaja

24

25

26

27

28

29

30

1 od potčinjenih, itd. To su oni svakodnevni zadaci. Inače, ako se donose ključne
2 odluke za vojsku, on nema pravo da predlaže komandantu. Mene će komandant
3 pozvati, bez obzira gde se ja našao na kom delu ratišta. Ukoliko treba da mu ja
4 predložim nešto, on će mene pozvati u Glavni štab.

5 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Hvala.

6 Gospodine McCloskey, izvolite.

7 P: Samo još nešto da Vas pitam, da pomognemo da se ovo sve razjasni.

8 Vi ste opisali da Vas je Miletić zamenjivao ili zastupao. Ali te reči
9 "zastupa" ili "zamenjuje", to nije bilo potrebno staviti ispred potpisa, je li
10 to kažete? Bilo je dovoljno samo reći "za", dakle ta reč "za" je već to
11 označavala?

12 O: Upravo to.

13 P: A ovi termini koje sam ja upravo pomenuo, to nisu zvanični vojno-
14 pravni termini, oni samo opisuju faktično stanje; je li tako?

15 O. Opet moram da se vratim. Ako nekome stoji "zastupa", onda on ima sva
16 prava kao i onaj koga zastupa. Znači ako Miletić mene zastupa, on ima sva prava
17 kao i ja, i ja ne treba da dolazim, Mladić ne treba da me zove da mu podnosim
18 predloge i vršim analize. Međutim, ako je ono "za", ako zamenjuje, on nema sva
19 prava koja imam ja. Ima samo delimična prava. To su ona... svakodnevni rutinski
20 poslovi načelnika štaba, da štab ne bi stajao.

21 P: U redu. Mislim da se razumemo. Dobro, da pređemo sada na sledeći
22 sektor, a to je sektor za... odnosno Odsek za moral, verske i pravne poslove, i

23

24

25

26

27

28

29

30

1 na njegovom čelu je bio general Gvero.

2 Možete li ukratko da nam opišete koji je bio posao generala Gvere u
3 Glavnom štabu, naročito u toku 1995. godine?

4 O: Posao generala Gvera, čitav rat pa i te 1995., bio je da izgrađuje,
5 odnosno podiže moral Vojske Republike Srpske, da ga održava u pozitivnom kursu,
6 znači da sprečava da moral boraca padne, to je jedna stvar. Druga stvar, iz
7 njegovog domena su verski poslovi, a to je obezbeđivanje uslova ili stvaranje
8 uslova da vojska može da obavlja svoje verske obrede, da se moli Bogu. Dalje,
9 razvija saradnju sa verskim institucijama, crkvama, episkopijama. Ne stojim baš
10 dobro tu, možda Tolimir bolje stoji. Znači uglavnom, da omogući vojnicima,
11 oficirima i generalima da ispoljavaju svoje verske običaje.

12 I na kraju, on je i pomoćnik za pravne poslove. To znači da vodi računa
13 o zakonitosti rada vojnih sudova. Prvo, da ih organizuje, da prati zakonitost
14 njihovog rada, ažurnost. To je bilo negde do 1994. godine, kada su vojni sudovi
15 izuzeti iz nadležnosti vojske, odnosno Glavnog štaba i vraćeni su tamo gde im je
16 i mesto, a to je u nadležnost Ministarstva odbrane. Međutim, Gvero je i dalje
17 pratio... iako nije odgovarao više za rad vojnih sudova, i dalje je pratio
18 zakonitost u radu, ažurnost i tako te stvari. Odgovarao je komandantu za rad
19 pravosuđa... vojnog pravosuđa, pardon.

20 P: A da li je on, kao ličnost, imao bilo kakve verske sklonosti? Ili da
21 li je imao bilo kakvu versku funkciju u bilo kojoj od vera? Mislim na generala
22 Gvera.

23 O: Ja njegove sklonosti verske ne znam, ali znam da je on meni predavao
24
25
26
27
28
29
30

1 u političkoj školi... predavao mi je marksizam. To je teorija sasvim suprotna
2 religiji i veri. E sad, nisam primetio da je on nešto promenio u svom ubedenju u
3 toku rata, iako je bio dužan da obezbedi uslove vojsci da ispoljava verske
4 potrebe. Lično mislim da Gvero nije bio verski orijentisan. Ne mogu da kažem da
5 je bio ateista. Nisam ga nikad video da se moli Bogu.

6 Ima jedna anegdota iz tog našeg života. Glavni štab je posetio patrijarh
7 Srpske pravoslavne crkve gospodin Pavle. Ja nisam bio momentalno u Glavnom
8 štabu. U onom podzemnom komandnom mestu postojala je jedna velika prostorija
9 koja se zvala prostorija načelnika štaba. A to je u stvari bila prostorija i za
10 rad načelnika štaba i za održavanje sastanaka. Ja sam došao kasno popodne,
11 patrijarh je bio još tu, i video sam u toj mojoj prostoriji postavljena je
12 ikona, ispod nje kandilo. I pitao sam generala Mladića ko je ovo postavio ovde.
13 On kaže patrijarh, po predlogu generala Gvere, jel je Gvero pomoćnik za verska
14 pitanja. A to je prostorija gde se po ceo dan zuji, tu se i psuje, i viče, i
15 telefonira. Ja sam rekao Mladiću: "Dobro, šefe, ajd naredite Gveri neka upali
16 kandilo, kad je već insistirao da to bude u mojoj prostoriji." Naravno, Gvero
17 nije znao da upali kandilo. Po tom zaključujem da nije baš bio verski usmeren.

18 P: A general Tolimir, da li ste ikada videli da on ispoljava verska
19 uverenja ili pak da se... da na neki način učestvuje u nekom od verskih rituala?

20 O: Nisam video. Da nešto više zna od mene o veri i religiji jednom me je
21 upozorio. Ja sam trebao da uđem crkvu u Vlasenici, bila je tamo neka masovna
22 sahrana pa smo bili Karadžić i ja. I posle te sahrane, Karadžić je hteo, pošto
23 je išao na put, hteo je sa mnom da razgovara negde u miru i tišini, da mi izda
24
25
26
27
28
29
30

1 zadatke, i pitao je gde možemo da se sklonimo. Pa mu je vladika predložio da je
2 crkva najmirnije mesto i pecnuo me: "... ako general hoće da uđe u crkvu." Ja
3 sam rekao: "Ja sa vrhovnim komandantom ulazim i u bunker i u crkvu, gde god on
4 ide." E kad smo došli ispred crkve, Tolimir je tu stajao i upozorio me da u
5 crkvu ne mogu da uđem sa oružjem. Ja sam imao *Heckler*. Ja nisam znao za tu
6 odrednicu i onda sam dao njemu da mi čuva *Heckler*. Ušao sam u crkvu, ali sam
7 imao četiri bombe u kombinezonu, tako da sam ipak ušao sa oružjem. Nisam uočio
8 nikad Tolimira da se moli Bogu, da... ne znam. Psovao je koliko i ja i svi mi,
9 tako da nisam u toku rata uočio, odnosno dok sam živeo s njim nisam uočio neke
10 posebne sklonosti ka verskim osećanjima.

11 P: da se sada vratimo na generala Gvera. Možete li da nam opišete ili da
12 nam kažete kakav je on uticaj imao na generala Mladića?

13 O: Ja sam o tom govorio i na prošlom svjedočenju 2007. Nije Gvero imao
14 neki poseban uticaj na generala Mladića. Čak štaviše, general Mladić je do mog
15 odlaska na zapad često... jel nas dva smo dosta razgovarali nasamo, van štaba,
16 hodali oko onih baraka, dogovarali se, i uvek mi je govorio: "Nemoj. Pusti
17 Gveru. Gvero je političar", i tako, ako sam ja pokušao da uvažim neki Gverin
18 predlog. Konkretno, rekao sam malopre da je Gvero rukovodio, odnosno komandovao
19 operacijom "Prsten" na olovskom frontu. I tamo je išlo teško, zbog zime. I znam
20 da me je Mladić jednom poslao u pratnji jednog od Gverinih pomoćnika, pukovnik
21 Vidoje Magazin. Rekao mi je: "Otidi, vidi šta Gvero radi, pa ako je to
22 necelishodno, neuspešno, prekini to ili zamrzni dok ne prođe zima." Ja sam

23
24
25
26
27
28
29
30

1 stvarno došao, našao sam Gveru na isturenom komandnom mestu. Upoznao me je sa
2 situacijom - u stvari, sneg je sprečavao svaki pokret. I ja sam naredio Gveri da
3 pređe u odbranu, da vojsku ukopa i da se operacija prekine do daljnjeg. Mislim
4 da nije više ni nastavljena.

5 Tako da nije general Mladić podlegao, mislim, nikakvom uticaju generala
6 Gvere. Jedino, po mom povratku sa zapada - to je ta druga polovina oktobra.
7 Mladić je dotad uvek kad nismo imali nekog posla u štabu šetao sa mnom po rejonu
8 razmeštaja Glavnog štaba. Ili je odlazio kod generala Tolimira, ali oni se znaju
9 iz Knina, tako da ja nisam na to obraćao pažnju. Međutim, kad sam se vratio,
10 Mladić više nije šetao sa mnom, nego je šetao sa Gverom i Bearom. I malo me to u
11 početku čudilo, ali sam to i zanemario. Tako... ali to je već pred Dejtonski
12 sporazum, znači više dejstva nisu izvođena.

13 Tako da ne znam da li je Gvero ostvarivao takav uticaj na njega... neki
14 poseban uticaj na njega. Znam i to da mi je jednom Mladić rekao, ali već je
15 Dejton bio potpisan, rat je stao, u međuvremenu general Mladić je imao lakši
16 moždani udar, jednom je rekao... sedeli smo sami i rekao mi je ovako: "Ja sam
17 imao moždani udar i nisam siguran da su uvek dva i dva četiri. Tolimir je isto
18 tako imao moždani udar, pa nemoj se baš oslanjati mnogo i na njega."

19 Ja se izvinjavam Tolimiru.

20 "Za sada si nekako jedino još ti nedodirnut..." Da. Za Gveru mi je
21 rekao: "Gvero vidi da je kraj rata i on se bori... gleda gde će se ukalupiti u
22 političku vlast. Zato ako primetiš..."

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Jel Mladić je počeo da vređa organe štaba, da psuje pukovnike. I rekao
2 mi je: "Kad vidiš da se tako ponašam, pošto uvek sediš pored mene, šutni me
3 čizmom ispod stola, upozori me." I meni je to donekle bilo drago jer je već
4 počelo izazivati određene tenzije u štabu. Pola sata posle toga smo izašli... za
5 neki sto gde su obično starešine sedele, pošto više nema nekog posla. Naišla je
6 ovca pored nas koja je šepala. On je pitao pukovnika veterinara zašto ova ovca
7 šepa, on je njemu... čovek počeo da objašnjava da su to ovce sa prostora
8 Kalinovika gde je suvo, ocedito, došle su ovde gde je velika vlažnost i ne
9 podnose klimu. On je počeo da psuje tog pukovnika: "Tebi ne valjaju ovce iz
10 Kalinovika!" pošto je Mladić iz Kalinovika. Ja sam gurnuo čizmom ispod stola,
11 međutim on mi je rekao: "Ne važi ono što sam ti rekao pre pola sata", znači
12 nastavlja po svom.

13 Ne mogu da tvrdim da je Gvero imao poseban uticaj na Mladića, čak
14 štaviše, mislim da nije.

15 P: Generale, možda nisam bio do kraja jasan. Nisam mislio da je imao neki
16 poseban uticaj. Ali možda ćete se setiti, kada su Vam postavljana ova pitanja na
17 prošlom suđenju, i kada ste opisivali kako su davani predlozi generalu Mladiću i
18 na koji način su davane smernice ili saveti, Vi ste onda rekli da ste prvi među
19 jednakima i da su svi pomoćnici imali određenog uticaja.

20 Sećate li se toga?

21 O: Da, sećam se da sam rekao da sam prvi među jednakima, a pitanje je
22 bilo, advokata Krgovića, da li je Gvero bio desna ruka Mladićeva. Ja sam tada
23 rekao, ako se i Vi sećate, da desna ruka, po formaciji generalu Mladiću sam bio
24 ja. A ako je general Mladić imao neke druge desne ruke, to je njegov problem.

25

26

27

28

29

30

1 P: Pa moje pitanje u vezi sa uticajem više se u stvari odnosilo na te
2 savete ili predloge i da li je Mladić slušao i da li je postupao po njima, dakle
3 na taj kontekst sam mislio. Prema tome, možete li nam opisati šta ste hteli da
4 kažete kada ste rekli "prvi među jednakima" i da su svi pomoćnici komandanta
5 imali uticaj i šta se time hteli da kažete? Možete li nam malo opširnije o tome
6 reći, ali naravno, što sažetije ako možete?

7 O: Pa prvi među jednakima znači da sam ja, pored toga što sam pomoćnik
8 komandanta za štabne poslove... za štabni sektor, ja sam i zamenik komandanta.
9 Znači imam jednu titulicu koju ostali pomoćnici nemaju. U tome je problem. Svi
10 su oni bili sastavni deo Glavnog štaba, a šef štaba sam bio ja. I to je to "prvi
11 među jednakima", ne... nisam mislio na prvi među jednakima kojeg je Mladić
12 najviše slušao.

13 Ja ne znam da li je on mene najviše ili najmanje slušao, ali je Mladić
14 uvažavao moje predloge. A ja sam, pošto zadnji predlažem na nekom sastanku,
15 objedinjavao predloge svih njegovih pomoćnika, pošto sam ih slušao. Daleko od
16 toga da Mladić nije slušao diskusiju, odnosno predloge generala Gvere ili bilo
17 kog svog pomoćnika, pa uključujući i ovog načelnika Finansijske uprave pukovnika
18 Tomića. On je nama svima poklanjao dužnu pažnju dok podnosimo predloge.

19 P: A da li ste Vi i pomoćnici komandanta sa generalom Mladićem zajedno
20 radili kao tim, zajednički saradivali?

21 O: Da. Mladić je radio sa celim štabom kao sa timom, odnosno sa ovih
22 sedam svojih pomoćnika. Međutim, i pojedinačno je sa nama radio. Recimo, sa mnom
23 je radio kad su u pitanju bile odluke gde padaju glave, znači kad je borba u
24
25
26
27
28
29
30

1 pitanju. Sa Tolimirom je posebno radio kada je bila bezbednost u pitanju; sa
2 Gverom kada je u pitanju moral - nije se mnogo osvrtao Mladić na verska i pravna
3 pitanja, ali kad je moral u pitanju, to svaki komandant je životno zainteresovan
4 za moral vojske - sa Đukićem za pozadinsko obezbeđenje, snabdevanje; sa svakim
5 je radio i posebno i radio kao sa timom. I tu nas nije razdvajao s nekim više s
6 nekim manje, bar ja nisam primetio.

7 P: Sada bih hteo da pređem na sektor za bezbednost i obaveštajne
8 poslove. Sudsko veće je već imalo dosta prilike da čuje o tome na nivou brigada,
9 korpusa pa čak i Glavnog štaba. Ali možete li Vi da nam ukratko opišete koji je
10 bio zadatak i posao generala Tolimira? U čemu se on sastojao tokom rata, a
11 naročito u 1995. godini?

12 O: Zadatak Tolimirovog sektora, obaveštajno-bezbednosnog, pa samim tim i
13 Tolimira kao šefa tog sektora, bio je obaveštajno-bezbednosna, odnosno
14 obaveštajna i kontraobaveštajna služba. To znači prikupljanje podataka od
15 neprijatelja, najkraće rečeno... o neprijatelju, i sprečavanje oticanja podataka
16 iz Vojske Republike Srpske ka neprijatelju. To je najkraće što se moglo reći. On
17 je... normalno, zato je imao i dva pomoćnika - jednog koji prikuplja podatke, to
18 je Obaveštajna uprava na čelu sa pukovnikom Salaputom. Taj Salapura je bio dužan
19 da prikuplja podatke, prvo, analitikom dnevnih izveštaja, sredstava
20 informisanja, slušanjem svojih ljudi po vertikali, odnosno potčinjenih
21 obaveštajaca po nižim jedinicama korpusâ i brigadâ. Dalje, morao je da
22 organizuje i tzv. nasilno prikupljanje podataka borbenim poretom, izviđanjem,
23 da proizvodi neke efekte kod neprijatelja putem diverzija. Znači postoji aktivno
24 i pasivno prikupljanje podataka.

25 Druga uprava pod Tolimirovom upravom ili komandom je Uprava bezbednosti
26 na čelu sa pukovnikom Bearom. Ta uprava ima isključiv zadatak da spreči oticanje

27
28
29
30

1 tajnih vojnih podataka iz Vojske Republike Srpske ka neprijatelju. Taj posao se
2 pretežno obavlja pasivnim putem, bar ja sam ga tako doživeo. Međutim... recimo,
3 u nadležnost te uprave od aktivnog dela je saslušavanje ratnih zarobljenika,
4 obezbeđenje ratnih zarobljenika preko vojne policije, itd. Znači Tolimirov
5 sektor je radio obaveštajne i kontraobaveštajne poslove, znači prikupljanje
6 podataka i sprečavanje oticanja podataka.

7 P: Upravo ste rekli da je druga uprava pod upravom ili komandom
8 Tolimira.

9 Da li je onda tačno ako kažem da je general Tolimir rukovodio Upravom za
10 obavještajne djelatnosti i Upravom za bezbjednost?

11 O: Da.

12 P: Možete li da opišete odnos koji je general Tolimir imao sa generalom
13 Mladićem, prije svega na profesionalnoj osnovi? Opisali ste svoj odnos sa
14 generalom Mladićem, kako ste različito vidjeli stvari, ali su vam se
15 temperamenti slagali. Kako biste mogli da opišete profesionalni odnos koji ste
16 imali priliku da vidite tokom rata između generala Mladića i Tolimira, naročito
17 1995. godine? Da li je bilo nekih promjena?

18 O: Ja mogu da govorim o odnosu Tolimira i Mladića u toku čitavog rata,
19 ne izdvajajući posebno 1995., zato što ja nisam bio među njima veliki deo
20 vremena pa... da li je došlo do nekih promena. Ali po mom povratku u Glavni štab

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 krajem tog oktobra 1995., video sam da nije došlo do nekih velikih promena.

2 Ukratko, da Vam kažem, rekao sam Vam već kako sam ja napravio nezgodan
3 gest ili potez kad je Mladić nama predstavio Tolimira; mislio sam da je
4 Slovenac. Međutim, Tolimir i Mladić su zajedno došli iz Knina, i oni su pre toga
5 ratovali već, mislim, devet meseci... ajde neka bude i godinu dana - ljudi koji
6 su... u stvari dva čoveka koji su nešto više znali o ratu, nego mi koji smo
7 došli tog 11. maja. Često su se konsultovali. Ja znam da... recimo, Mladić i ja
8 donesemo neku odluku, i Mladić kaže: "Idem ja malo kod Toše, da i s njim
9 prodiskutujem, tako smo ga zvali." Ja nisam imao ništa protiv.

10 Kada Mladić nešto uradi, on je uvek tražio da mu Glavni štab, odnosno
11 njegovi pomoćnici, uži deo Glavnog štaba, da to analizira i jednostavno da mu dâ
12 ili ne dâ zeleno svetlo za tu njegovu nameru. Sećam se, jednom smo prorađivali
13 pismo koje je general Mladić napisao generalu Wahlgrenu, glavnokomandujućem
14 snaga UNPROFOR-a za bivšu SFRJ, sa sedištem u Zagrebu. I Mladić je to pismo
15 napisao, on nam ga je čitao u rukopisu, da bi ga mi ocenili, da bi mu predložili
16 šta da promeni, šta da ubaci, izbaci, itd. Pismo je napisano komandantski...
17 komandantskim jezikom, bez diplomatije, bez ulepšavanja, i bilo je tu dosta...
18 bilo je pismo dosta arogantno i ultimativno: ukoliko ne uradite ovo, ja ću
19 uraditi ono, i tako. I znam da su Gvero i Tolimir stavljali primedbe u toku
20 čitanja pisma: zašto si to uradio tako, zašto nisi ovako, itd. Ja sam to slušao
21 i polako se nervirao dok Mladić nije završio pismo. I onda - ne znam da li se
22 Tolimir seća, to je bilo između baraka, za stolovima, kad sam ja dosta nervozno
23 rekao: "Aman ljudi, Vi kritikujete komandanta, a ne savetujete ga kako je

24

25

26

27

28

29

30

1 Trebalo. Ne dajete mu predloge, nego samo ne valja, ne valja, ne valja, a ne
2 dajete mu predloge kako mislite da treba.

3 Ne znam više istoriju tog pisma, da li je poslano, nije li poslano, da
4 li ga je Mladić prepravio ili nije, ali hoću da Vam kažem da je Tolimir, pa i
5 Gvero - imali su hrabrosti da Mladiću kažu nešto, da ga opomene, da ga
6 kritikuju, itd. Hoću da kažem da je general Mladić bio, iako je bio komandant,
7 bio parlamentaran i slušao je predloge.

8 Mi smo znali... u stvari ja sam znao da general Mladić ima veliko
9 poverenje u generala Tolimira; uopšte mi to nije smetalo. I zato sam na prošlom
10 svedočenju rekao, ako je general Mladić imao neke desne ruke sem mene, to je
11 njegov problem. Imao je poverenja u Tolimira i imao je poverenje u Bearu. Za
12 Tolimira mi je jasno zašto je imao poverenja, za Bearu nije nikad mi bilo jasno.

13 P: Rekli ste da je dio odgovornosti sektora za obavještajni i
14 bezbjednosni rad, odnosno generala Tolimira da spreči da cure informacije.
15 Možete li nam reći šta to znači?

16 O: Pa, ako mi pripremamo neku operaciju, zadatak Tolimirov, ne cilj,
17 nego zadatak Tolimirovog sektora je da spreči da neprijatelj sazna za to pre
18 nego što počne izvođenje, znači da priкриje namere Vojske Republike Srpske, da
19 maskira naše poteze, odnosno da navede neprijatelja na pogrešne zaključke,
20 otprilike po onom Napoleonovom: kad vidiš neprijatelja da greši, pomoz mu -
21 misli se da mu pomogne da greši i dalje.

22 I mislim da je to taj sektor dosta uspešno obavljao sve dotle dok
23 izvršenje, odnosno podatak ne dođe do pozadinskih službi. Onda oni kad počnu
24 pribavljati materijal, kad traže od nekoga, zašto treba, treba zato... napašće

25

26

27

28

29

30

1 vojska brdo Žuč u Vogošći ili će napasti Bihać i tako. Znači cilj je bio
2 prikrivanje namera, zatim prikrivanje načina izvođenja, prikrivanje
3 osposobljenosti vojske, prikrivanje stanja o moralu, itd., sve ono što ne želimo
4 da neprijatelj zna o nama pre nego što počnemo da ga tučemo.

5 Jednu stvar samo nisu uspjeli da dešifruju za moje znanje. Obaveštajna
6 služba nije otkrila ili bar meni nije saopštila pripremu hrvatske operacije
7 "Oluja". "Bljesak" su otkrili i blagovremeno intervenisali, ali za "Oluju" niko
8 mi reč nije rekao dok nisam dobio po glavi, dok nije počelo. A ne moguće je da
9 nisu mogli pohvatati konce, jel su Hrvati dovodili vojsku u okolinu Glamoča iz
10 Rijeke, iz Bjelovara, iz Varaždina, iz Osijeka, Omiša, Splita, prikupili su
11 75.000 vojnika i ne moguće da to naša obaveštajna nije otkrila. A ako su otkrili
12 a nisu mi to rekli, pustili me da ja napadnem Muslimane ka Bihaću tog istog
13 dana, to neka im ide na dušu.

14 P: Da li se sjećate kao ste u nekoliko riječi opisali posao gospodina
15 Tolimira na suđenju Popoviću i ostalima?

16 O: Jest da sam transkript pročitao pred polazak ovamo i delimično
17 preslušao i CD, ne znam u kom kontekstu mislite kako sam opisao Tolimira. Ja
18 mislim isto kao i sada, samo malo uže, da je Mladić isto...

19 P: Sjećam se da je neko, možda neko od branilaca pitao da li je neko bio
20 i oči i uši generala Mladića. Da li se sjećate toga?

21 O: Jeste. To je... mislim da je pitao advokat po imenu Živanović, ako je
22 bio takav, da li je Tolimir oči i uši generala Mladića. Ja sam rekao da po

23
24
25
26
27
28
29
30

1 službenoj dužnosti, Tolimir jeste bio oči i uši generala Mladića jel je...
2 prikuplja obavještajne podatke, znači otvara Mladiću uši, sprečava oticanje
3 podataka iz Vojske Republike Srpske, znači otvara mu oči. I to je normalna
4 stvar, da je obavještajac i oči i uši komandanta.

5 P: Osim toga što niste dobili dobre obavještajne podatke o zapadnom
6 frontu, kakav je bio general Tolimir? Da li je on dobro obavljao svoj posao?

7 O: Da, jeste.

8 P: Imamo još pet minuta vremena do kraja današnje sjednice. Možete li
9 nam reći koliko je general Tolimir bio efikasan u izvršavanju zadataka koje ste
10 mu Vi određivali, i koliko je bio inteligentan u izvršenju tih zadataka?

11 O: General Tolimir, u tom svom sektoru, nije zapošljavao svoje
12 pomoćnike, načelnika Obavještajne uprave i ovog... Uprave za bezbednost u meri u
13 kojoj je to trebalo; više se on angažovao sam. Dobro, njegova znanja su bila
14 veća od njih dvojice.

15 Međutim, general Tolimir se čitav rat bavio vezom Glavnog štaba, odnosno
16 vojske sa stranim oružanim snagama, sa UNPROFOR-om. Mi nismo imali posebno telo.
17 I išao je sa generalom Mladićem na sve moguće pregovore, bilo u zemlji bilo u
18 inostranstvu. Mislim da se iscrpljivao, naravno, opravdano u tim kontaktima sa
19 generalima UNPROFOR-a. Sve veze Glavnog štaba su, sa njima, išle preko generala

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Tolimira. I mislim da je to dosta uspešno radio, to je bilo veliko rasterećenje
2 i za Mladića i za mene. Imao je smisla za diplomatiju.

3 I još nešto, general Tolimir je sve pisao. Neću biti isključiv ako kažem
4 da je i na ručak donosio radnu beležnicu. Mi smo ga često dirali zbog toga:
5 "Tošo, šta uvijek pišeš? Kaže: "Za istoriju, neka ostane."

6 P: Da li je njegov zadatak u sprečavanju curenja važnijih vojnih
7 informacija sadržavao i sprečavanje curenja u međunarodnu zajednicu i u javne
8 medije, sredstva javnog informisanja?

9 O: Pa dobro, ja nisam mogao da razumim sad šta on sprečava prema
10 međunarodnoj zajednici, on je sprečavao oticanje podataka iz Vojske Republike
11 Srpske, prema tome svima, i neprijateljima, i međunarodnoj zajednici, ono što mi
12 smatramo da ne treba da oni znaju. To je sprečavanje oticanja podataka. Prema
13 tome, podaci ne smiju izaći.

14 Jel ako podatak koji ne smije da dobije neprijatelj, muslimanska ili
15 hrvatska vojska, ne smiju da ga dobiju ni stranci, zato što će stranci - i to su
16 često puta radili - te podatke saopštiti našim neprijateljima. Ja ne znam da li
17 su oni saopštavali neke podatke o neprijateljima... o našim neprijateljima nama,
18 bar koliko sam... kad sam ja pregovarao s njima nisu. Ali ne znam da li su
19 informacije koje sam im ja davao prenosili Muslimanima i Hrvatima.

20 Međutim, znam da, recimo, kad Mladić i ja razgovaramo telefonom, da
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Tolimir, doduše više Mladića nego mene, vuče za rukav: ne pričaj to, slušaju
2 nas.

3 Čak sam preslušao u organizaciji Vašeg Tužilaštva ili više čijeg, jednu
4 kasetu, kad Mladić naređuje tamo nekom pukovniku Vučkoviću ili Vukoviću, da tuče
5 zgradu Predsedništva, da Muslimanima razvlači pamet, i čujem Mladića kad kaže:
6 "Dobro, Tolimire, pusti me!" Vjerovatno ga je vukao za rukav i rekao mu: ne
7 pričaj tako nešto.

8 Posle je to Radio Sarajevo vrtilo nekih šest meseci svako jutro pri
9 počinjanju programa, to im je bila špica.

10 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Hvala Vam, generale. Vrijeme je za
11 završetak današnje sjednice.

12 SUDIJA FLUEGGE: [simultani prevod] Tačno. Završavamo za danas i
13 nastavićemo sutra ujutru u 9.00 sati u ovoj sudnici.

14 Želim da Vas podsjetim da Vam nije dozvoljeno da ni sa jednom od strana
15 razgovarate o Vašem svjedočenju na ovom suđenju.

16 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

17 [Svedok se povlači]

18 ... Sednica završena u 13.46h.

19 Nastavak zakazan za sredu,

20 18.05.2011., u 09.00h.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30